

№ 93 (19607) 2010-рэ илъэс ГЪУБДЖ ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 18

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

<u>ЖъоныгъуакІэм и 18-р — музейхэм</u> я Дунэе маф

Адыгэ Республикэм имузейхэм яІофышІэхэу льытэныгьэ зыфэтшІыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкІым — музейхэм я Дунэе мафэ фэшІ тышъуфэгушІо. Обществэм цІыф лъэпкъхэм якультурнэ-тарихъ кІэн къэгъэнэжьыгъэным ынаІз зэрэтыригъэтырэм ишыхьатэу мы мафэр щыт.

Адыгеим музей Іофым хэхьоныгьэ щегьэшІыгьэным итарихьэу ильэсыбэ хьурэр тирегион имызакьоу зэрэхэгьэгоуи ищыІэныгьэ хэпчын умыльэкІынэу епхыгьэ шъыпкьэ хьугьэ. Музеим иІофышІэхэр ренэу Іофэу зыфэгьэзагьэхэм егугьухэу, гъэсэныгьэ гьэнэфагьэ яІэу щытых, анахь ильэс къинхэми агукІэ къыхахыгьэ сэнэхьатым фэшьыпкьэу ахэр къэнэжьых.

Шьо Іоф мыпсынкІгу жьугьгцакІгрэм ишІуагь экІг уахьтэмрэ лІгужсэмрэ язэпхыныгьг нахь зэхэтэшІг, блэкІыгьэми нахь тыльыІгсыжьын тэль экІы.

Яльэныкьо гупсэ, ячІыгу рыгушхонхэу, язекІокІэ-шІыкІэхэмкІэ ащ шІульэгьоу фыряІэр кьагьэшьыпкьэжьынэу кьыткІэхьухьэхэрэр шьопІух.

Научнэ-ушэтын, гъэсэныгъэ пшъэрылъышхо зэшІошъохы, гушъхьэлэжь культурэм исаугъэтэу зыфэдэ щымыІэр къэшъоухъумэ.

Музей Іофым иветеранхэм, зэкІэ ащ щылажьэхэрэм инэу тафэраз творческэ екІолІакІэ Іофым зэрэфыряІэм, льэныкъуакІэхэм кІэщакІо зэрафэхъухэрэм ыкІи ясэнэхьат зэрэфэшъыпкъэхэм anae.

ЗэкІэми тышъуфэлъаІо псауныгьэ пытэ шъуиІэнэу, гьэхъэгьакІэхэр шъушІынхэу ыкІи шъуигуетыныгьэ къыкІимычыну! ШъунасыпышІоу илъэсыбэ къэжъугьэшІэнэу шъуфэтэІо!

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Щытхъуціэу «Адыгэ Республикэм лъэпкъ гъэсэныгъэмкіэ изаслуженнэ Іофыші» зыфиіорэр М. У. Гъыщым фэгъэшъошэгъэным ехьыліагъ

Гъэсэныгъэмкlэ гъэхъагъэхэр зэриlэхэм, илъэсыбэрэ Іоф зэришlагъэм афэшl щытхъуцlэу «Адыгэ Республикэм лъэпкъ гъэсэныгъэмкlэ изаслуженнэ Іофышl» зыфиlорэр

Гъыщ Муслъимэт Уцужьыкъо ыпхъум — егъэджэн ІофымкІэ ветераным фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, жъоныгъуакІэм и 12, 2010-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ильэсыбэ хьугьэу шІуагьэ кьытэу Іоф зэришІэрэм, къыткіэхьухьэхэрэм яегьэджэнрэ япІунрэ иІахьышхо зэрахишІыхьэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Щытхьу тхыль фагьэшьошагь Дахьо Аминэт Джайтэмыр ыпхьум, МОУ-у «Гъэсэныгъэ зыщарагъэгьотырэ еджапІзу N 11-р» зыфиІоу къалэу Мыекъуапэ дэтым биологиемрэ химиемрэкІэ икІэлэегъаджэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриГэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокГэ Іоф зэришГэрэм, еджапГэм джыри мыкГохэрэм япГун изэхэшэн гъэхъэгъэшхохэр зэрэшишГыгъэхэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ Шэуджэн Мэлайчэт Аслъанбый ыпхъум, муниципальнэ гъэпсыкГэ зиГэ «Тэхъутэмыкъое районым» иадминистрацие гъэсэныгъэмкГэ игъэГорышГапГэ иведущэ специалистым, еджапГэм джыри мыкГохэрэр зычГэс учреждениехэм яГофхэмкГэ инспекторым.

УРЫСЫЕМ иа І-рэ ШІУШІЭ ФЕСТИВАЛЬ

ШІушіагъэу иіэмкіэ Адыгэ Республикэр УФ-м нахь щызэлъашіэ зэрэхъугъэр лъэхъаным къеушыхьаты. Урысые Федерацием культурэмкіэ и Министерствэ, Урысыем икинематографистхэм я Союз, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, нэмыкіхэми апэрэу зэхащэгъэ фестивалэу «Обереги Будущее» зыфиіорэр жъоныгъуакіэм и 16-м Мыекъуапэ къыщызэіуахыгъ.

МэфэкІ штыпктэм фэдэу зэхэщакІохэр АР-м и Къэралыгто филармоние щызэІукІагтэх. ЧІэхьапІэм ыпаштахьэ алырэгту плтыжьэу тыралтахыагтэм ктеуцокІыгтэх кІэлэцІыкІу ансамблэхэу «Мыектуапэ инэфылтэхэр», «Казачатэр», культурэмрэ гтэсэны-

Адыгеим гъэшІэгъонэу

щэкІо

гъэмрэ яІофышІэхэр, фестивалым хэлажьэхэрэр. ЗэлъашІэрэ артистхэу Мыекъуапэ къэкІуагъэхэм ацІэ къыраІозэ, пчэгум къыращэх. ЦІыфхэр нэгушІох, зэфэчэфых.

Филармонием зэхахьэр зыщыльагьэк Іуатэм Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат АР-м и Президентэу Тхьак Іущынэ Асльанрэ Правительствэмрэ аціэк Іэ фестивалым хэлажьэрэмэ къафэгуш Іуагъ. — Ижъырэ адыгэ чІыгум кинематографистхэм, кІэлэц Іык Іухэм Іэпы Іэгъу афэхъугъэным, экологием афэгъэхьыгъэ Іофтхьаб зэр зэрэщык Іорэм мэхьэнэ ин ритыгъ.

Пчыхьэзэхахьэр зезыщагъэр УФ-м икинематографистмэ я Союз исекретарэу Сергей Новожиловыр ары.

Фестивалым кІэщакІо фэхъугъэ артисткэ цІэрыІоу Ольга Будинар Адыгеим апэрэп къызэрэкІуагъэр. Тиреспубликэ икІэлэцІыкІу ІыгъыпІэмэ ар къатегущыІагъ, кІэлэцІыкІу ибэхэм ІэпыІэгъу зэрящыкІагъэр хигъэунэфыкІыгъ, сэнаущыгъэ ин зыхэлъхэр еджакІо Москва ыщэнхэм ыуж зэритыри къыІуагъ.

Артист цІэрыІохэу Федор Чеханковыр, Валентина Талызинар, Эвклид Кюрзидис, Марина Яковлевар, Элеонора Шашковар, Александр Тютиныр, Светлана Томэ, Тимофей Федоровыр, Зинаида Кириченкэр, нэмыкІхэри пчыхьэзэхахьэм къыщыгущыІагъэх, орэдхэр къаГуагъэх, фильмэхэм къащашІыгъэ рольхэр къагъэлъэгъуагъэх.

Фестивалыр ТекІоныгъэм ия 65-рэ илъэс зэрэфэгъэхьыгъэр къндалънтэзэ, патриотическэ пІу-

ныгъэм ехьылІэгъэ темэр нахь щыпхыращыгъ.

Фестивалым АР-м и Къэралыгъо Академическэ ансамблэу «Налмэсыр» къыщышъуагъ, лъэпкъ искусствэм ибаиныгъэхэр хьакіэмэ агъэшіагъоу тиартистхэм бэрэ Ізгу афытеуагъэх. Пчыхьэзэхахьэм «Казачатэм» орэдхэр къыщи Іуагъэх.

Фестивалыр жьоныгъуакІэм и 23-м нэс Адыгеим щыкІощт.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Адыгэ Республикэм и Президент иунашъу

М.К. Ожъым ехьыліагъ

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу ехьылІагъ» зыфиІорэм ия 33-рэ статья иа 1-рэ Іахь ия 3-рэ пункт тегьэпсыхьагъэу:

Ожъ Мурат Казбек ыкъор Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэ игодзэ, Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие иІофхэмкІэ ГъэІорышІапІэм ипэщэ ІэнатІэ ІугъэкІыгъэнэу.

Лъапсэу иІэр: М.К. Ожъым илъэІу тхылъ.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ,

жьоныгъуакІэм и 14, 2010-рэ ильэс N 56

Митинг-реквием у Урыс-кавказ заом щыф эхыгьэхэм яш Гэжь-шъыгьо мафэ фэгьэхынгыр 2010-рэ ильэсым жъоныгъуак Гэм и 21-м Адыгэ Республикэм и Къралыгьо филармоние щы Гэц (сыхьатыр 17-м рагъэжьэщт.

КІэлэцІыкІухэм апай

Тыгъуасэ, жъоныгъуакІэм и 17-м, кІэлэцІыкІухэм яцыхьэшІэгъу телефон и Дунэе мафэ хагъэунэфыкІыгъ. КІэлэцІыкІоу льыпльэн зимыГэхэр, ІэпыГэгъу зищыкІагъэхэр къэухъумэгъэнхэр, ахэм яІофыгьохэр къыра Тотык Іынхэу амал ятыгъэныр ары цыхьэшІэгъу телефоным «пшъэрылъ шъхьаІэу» иІэр. Урысыем непэ ащ фэдэ къулыкъу 272-мэ Іоф шашІэ. КІэлэцІыкІухэм яцыхьэшІэгъу телефон и Дунэе мафэ фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэу тыгъуасэ зэхащагъэхэм пшъэрылъ шъхьаІэу яІагъэр телефоныр зыфэдэр цІыфхэм икъоу алъыІэсымэ кІэлэцІыкІухэм ящынэгъончъагъэ нахь пытэныр ары.

Адыгеими мыщ иІахьышІу хишІыхьагъ. АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыиІны еІнмехестыныхпек еІкц къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет тызэрэщигъэгъозагъэмкІэ, кІэлэцІыкІухэм апае цыхьэшІэгъу телефонхэр чІы--есышаға еІлепиахан емышиІп Іуахыгъэхэу непи Іоф ашІэ. Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ кІэлэцІыкІухэр зыщаІыгьхэ Гупчэу Хьакурынэхьаблэ дэтым, телефоныр: 8.87773-9-29-05-м, унагъом ыкІи кІэлэцІыкІухэм соеІммынеалытк уалеПыпеІ енапыш чІыпІэ Гупчэу селоу Красногвардейскэм дэтым, телефоныр: 8.87778-5-20-53-м ІофшІэгъу

уахътэм уатеон плъэкІыщт. Республикэ социальнэ унэу «Очаг» зыфиІорэм къыщызэІуахыгъэ телефоным: 8.87777-5-34-61-м, чэщи мафи Іоф ешІэ. Джащ фэдэу диагностикэмрэ консультациемрэкІэ Гупчэм псынкІэу психологическэ ІэпыІэгъу щагъотын алъэкІыщт. Ащ ителефон: 8.8772-52-82-20.

Мыхэм ащыщэу социальнэ приютэу «Очаг» зыфиlорэм тыгьуасэ тытеогьагь. Ащ къызэрэщытаlуагъэмкlэ, цыхьэшlэгъу телефоным Іоф зишlэрэр илъэс фэдиз хъугъэ, ау джыри зыпари къафытеуагъэгоп. Тызыдэгущы-Іагъэхэм зэралъытэрэмкlэ, ащ фэдэ цыхьэшlэгъу телефонхэр агъэфедэнхэм джыри цІыфхэр зэремысагъэхэр ары ащ ушъхьагъу шъхьаlэу фэхъурэр.

Литературэми имэфэк**І**ыгъ

Унагъом и Дунэе мафэ ехъулізу Адыгэ республикэ кіэлэціыкіу тхылъеджапіэм щыкіогъэ Іофтхьабзэр литературэми имэфэкіыгъзу плъытэ хъущт.

МэфэкІым ипэгъокІ у мыщ къырагъэблэгъагъэх тхылъеджапІэм иныбджэгъу шъыпкъэ хъугъэ унагъохэу зэнэкъокъу, викторинэ, зэІукІэгъу зэфэшъхьафхэм ахэлажьэхэрэр, тхылъыр зикІасэхэр.

ТхылъеджапІэм ичІэхьапІэ мэфэкІ Іофтхьабзэр щаублагъ. ХьакІэхэм, яныбджэгъу тхылъеджэхэм мыщ къащыпэгъокІыгъэх тхылъеджапІэм ипащэрэ кІэлэцІыкІу джэгуалъэхэр зыщащэрэ тучанэу «Катюша» зыцІэм илІыкІорэ.

ЕджапІэм джыри мыкІохэрэмрэ а 1 — 4-рэ классхэм арысхэмрэ зэпхыгъэ отделым щыкІуагъ «Мир вашему дому» зыфаІогъэ утренникыр. Унагъом фэгъэхьыгъэ усэхэр, орэдхэр ащ къыщаІуагъ кІэлэцІыкІухэм. Мы мэфэкІым ехъулІэу творческэ ІофшІагъэхэм язэнэкъокъоу щыІагъэм текІоныгъэр къыщыдэзыхыгъэхэм тучанэу «Катюша» зыфиІорэм иліыкІо шІухьафтынхэр

афишІыгъэх. Адыгэ литературэмрэ библиографиемрэкІэ отделэу Чэтэо Светланэ зипащэм ихьэкІагъ дышъэидэм фэІэпэІасэу, нэбгырэ пчъагъэ ащ фэзыгъэхьазырын зылъэкІыгъэ Сетэ Сафыет. Ащ иІофшІагъэхэм

ямызакъоу, дышъэ Іуданэм Іоф зэрэришІэрэри кІэлэцІыкІухэм къаригъэлъэгъугъ.

ТхылъеджапІэм къыщызэІуахыгъэ экспозицием къыщагъэльэгъуагъэх дышъэидэн искусствэм фэгъэхьыгъэ тхылъхэр, СтІашъу Юрэ, Дыд Фатимэ яІофшІагъэхэр.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт. Сурэтхэм арытхэр: Сетэ Сафыет; ащ иІофшІагъэхэм ащыщхэр.

Тезыхыгьэр Іэшьынэ Асльан.

Пстэуми альыІэсыщтых

Щыпсэурэ пчъагъэмкІи, шъолъырэу ыубытырэмкІи Тэхъутэмыкъое районыр Адыгеим ирайон анахь инхэм ащыщ. Непэ ащ нэбгырэ мин 66-рэ щэпсэу, псэупІэ 28-рэ ит. Районым пенсионерэу исыр нэбгырэ минипшІ заулэ мэхъу. А зэпстэм ящыІэкІэпсэукІэ зэпхыгъэр ыкІи зэлъытыгъэр пенсиеу къаратырэр ары. Ары гъомылъапхъэхэми, щыгъынхэми, коммунальнэ фэІофашІэхэм ауасэхэми апэІуагъэхьащтыр къызыхагъэкІырэр. Арышъ, цІыфхэм пенсиехэр тэрэзэу афэгъэуцугъэнхэм, къафэмости иІли мехнестиськи игьом Іи охшенаахем епэн мехнеститк А ІофшІэныр дэгъоу зэрэзэхэщагъэм пае пенсионерхэр районым ипащэу Пщыдатэкъо Ризо, ПенсиехэмкІэ фондым и ГъэІорышІапІэу Тэхъутэмыкъое районым щыІэм ипащэу Цуекъо Саидэ, ащ игуадзэу Ацумыжъ Аминэт афэразэх.

ПенсиехэмкІэ фондым ичІыпІэ ГъэІорышІапІэ зычІэт унэм мафэ къэс цІыфыбэ къыщызэрэугьои. Пенсие реформэхэм къызыдахьыгъэ зэхъокІыныгъэхэм ыкІи нэмыкІ Іофхэм апкъ къикІзу, ахэр зэхафы ашІоигъо упчІабэ яІзу къэкІох. Ахэм яупчІэ пстэуми ІупкІзу, зэхэугуфыкІыгъзу ГъэІорышІапІэм иІофышІэхэм джэуапхэр къаратыжьых. Саидэрэ Аминэтрэ къащыублагъзу, зэкІэ ащ Іутхэм Іздэбныгъэшхо ахэлъ, нэжъ-Іужъхэм нэгуихыгъзу къапэгъокІых. Пен-

сионерхэм дахэк эзиц экъ ыра-Іохэрэм ащыщых пенсионерхэр учет шІыгъэнхэмк э, ятхыльхэр гъэхьазырыгъэнхэмк э, ахэм зэхьок Іыныгъэу афэхъухэрэм Іоф адэш эгъ энымк э отделым ипащэу Батыжъ Асыетрэ пенсионерхэм Іоф адэш эгъ энымк э отделым испециалист у Мызэгъ Зульфиярэ.

Пенсионерхэм Іоф адэшІэгъэнымкІэ ПФР-м и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ІофыгъуакІэу къырихьыжьагъэр пенсионерхэм гуапэ ащыхъугъ. ПсэупІэхэр къакІухьэхэзэ, пенсионерхэр зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм джэуапхэр ятыжьыгъэнхэм тегъэпсыкІыгъэ къулыкъоу ащ щызэхащагъэр джырэблагъэ шапсыгъэ къуаджэхэу Афыпсыпэ, Пэнэхэс, Псэйтыку ащыІагъ. А купым игъусагъ ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ ипащэ иІэпыІэгъоу Бэгугъэ Вячеслав.

Ащ къызэрэтфиІотагъэмкІэ, шапсыгъэ къуаджэхэм ащыІэнхэм къыпэкІэ Мыекъопэ районым ипсэупІэхэр къакІухьагъэх, пенсионерхэм аІукІагъэх, зыгъзгумэкІырэ Іофыгъохэр чІыпІзу зыщыпсэухэрэм нахь чыжьэу мыкІохэу афызэхафыгъэх. Пенсионерыр зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм апае район гупчэм нэс укІоныр непэ Іоф къызэрыкІоу щытэп. ЦІыфым ипсауныгъэ изытети, гъогупкІзу ытыщтыри, уахътэу ыгъэкІощтри къыдэльытэгъэнхэ фаеу мэхъу. А зэ-

пстэур цІыфхэм къафэгъэпсынкІэгъэн гухэлъыр ары зигугъу къэтшІыгъэ къулыкъур зэхэщэгъэным лъапсэ фэхъугъэр.

ПФР-м и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипащэу Къулэ Аскэрбый УФ-м и ПФР -ап едыІшафышыє естынетыск щэхэм ащыщ. Ипшъэрылъхэр дэгъоу зэригъэцакІэхэрэр ары щытхъу къезыгъэлэжьыгъэри, игугъу дахэкІэ зыкІашІырэри. Ар нафэ къэзышІырэ щысэхэри щыІэх. АпэрэмкІэ, ПФР-м и Къутамэу Адыгеим щыІэр субъектхэм ащы Іэхэм анахь дэгъук Іэ альытэрэ къутэмипшІым щыщ. ЯтІонэрэмкІэ, тигъунэгъу Краснодар краим нэбгырэ миллионих щэпсэумэ, Адыгеир нэбгырэ мин 450-рэ нахь хъурэп, ау ащ емыльытыгьэу, субъектитІуми евтогтышығы егиет егиетипы къулыкъур зэхэщэгъэным пае автобус зырыз къаратыгъэр. Ари шІукІэ лъытэгъэн фае.

Вячеслав зэрэхигъэунэфыкlыгъэмкlэ, реформэхэм атегъэпсыкlыгъэу пенсиехэм зэхьокlыныгъэ горэхэр бэрэ афэхьух. А зэпстэум цІыфхэр нэІуасэ афэшІыгъэнхэм, пенсионерхэм яфэІо-фашІэхэр афэгъэцэкІэгъэнхэм тельытэгъэ къулыкъоу ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ щызэхэщагъэр республикэм ирайон пстэуми ащыІэщт, пенсионерхэр гъэрэзэгъэнхэм тетэу яІофшІэн зэхащэщт.

ХЪУЩТ Щэбан.

Илъэсым нэбгырэ 38-рэ

Джащ фэдизмэ ВИЧ-инфекциер яІзу 2009-рэ ильэс закьом Адыгеим щагьэунэфыгь (2008-рэ ильэсым — 32-рэ). Тызыхэт ильэсым имэзипл кык Іоці нэбгырэ 11 учетым хагьэуцуагь (ик Іыгьэ ильэсым джащ фэдэ иуахътэ — нэбгыри 10). Анахьэу узым зыкъызыщи-Іэтыгьэр къалэу Мыекъуапэ, Тэхьутэмыкьое ык Іи Красногвардейскэ районхэр арых.

СПИД-м ыкій зэпахырэ узхэм апэуцужыгьэнымкіэ Адыгэ республикэ Гупчэм къызэритырэмкіэ, 1997-рэ илъэсым ищылэ мазэ (ащ фэдэ уз зиіэхэр учет ашіэу Адыгеим зыщаублагьэм) къыщегъэжьагъэу республикэм щыпсэурэ нэбгырэ 331-мэ ыкій іэкіыб къэралыгъохэм къарыкіыгъэ нэбгырэ 11-мэ ВИЧ-инфекциер къахагъэщыгъ. 2001-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Адыгеим нэбгырэ 56-рэ а узым щиліыкіыгъ.

Тигъэзет къызэрэщыхэтыутыгьагъэу, 1983-рэ илъэсым щыублагъэу жъоныгъуакІэм иящэнэрэ тхьаумафэ СПИД-м илІыкІыгъэхэр агу къызыщагъякІыжырэ мафэу къыхагъэщы. Ащ фэдэ мафэ агъэнафэ зэхум къызыпкъырыкІыгъэхэр къралыгъохэм, регионхэм, сообществэхэм япащэхэм мы узыр зиІэхэм яІофыгъохэм, ягумэкІхэм анаІэ нахь тырарагъэдзэныр ары. Мыхэм афэдэ сымаджэхэм медицинэ ІэпыІэгъу ягъэгъоты-

гъэным тикъэралыгъо мэхьанэшхо реты. Илъэс къэс мылъкубэ пагъэкІуадэзэ къащэфы диагностическэ оборудованиер, узым пэуцужьыгъэным иамал къэзытырэ Іэзэгъу уц лъапІэхэр, ау эпидемиер къагъэуцун джыри алъэкІыгорэп.

Мы лъэхъаным ехъул у ВИЧ/СПИД-м нэбгырэ миллион 25-рэ дунаим щилык ыгъ. Урысыер пштэмэ, нэбгырэ мин 543-мэ а узыр яГэу агъэунэфыгъ, ахэм ащыщэу мин 74-р дунаим ехыжьыгъ.

ГумэкІыгъоу мы узым епхыгъэу къэуцухэрэм апэ итэу Гупчэм испециалистхэм къыхагъэщырэр ВИЧ-инфекциер зиІэ ествагия мехестифактые естусх аужырэ илъэсхэм зэрэхахьорэр ары. Ащ ыпкъ къикІыкІэ, кІэлэцІыкІу сымаджэхэми япчъагъэ хэхьо. Мары 2009-рэ ильэсым ны сымаджэхэм сабыи 8 къафэхъугъ. Мы лъэхъаным кІэлэцІыкІу 12 учетым хэт, зым фагъэуцугъ диагнозэу «ВИЧ-инфекциер», нэбгырэ 23-р учетым хагъэкІыжьыгъ, инфекциер ным къыпамыхыгъэу, псаухэу агъэунэфыгъэти.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт. Материалым игъэхьазырынкіэ ІэпыІэгъу къытфэхьугъ СПИД-м ыкІи зэпахырэ узхэм апэуцужьыгъэнымкіэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шъхьаІэ игуадзэу ЦІыкІу Розэ.

Ифитыныгъэхэр зэтырагъэуцожьыгъ

Іофшіэным иветеранэу, сэкъатыныгъэ зиіэ Зейтун Садиковам исоциальнэ фитыныгъэхэр укъуагъэхэ зэрэхъугъэр къизыіотыкіырэ тхыгъэ Тэхъутэмыкъое районым ипрокуратурэ Іэкіигъэхьагъ.

Мыщ епхыгъэу прокуратурэм зэхищэгъэ уплъэкlунхэм къызэрагъэльэгъуагъэмкlэ, 2006-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу зигугъу къэтшlыгъэ ветераныр Іофшlэнымкlэ ыкlи цlыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкlэ гъэlорышlапlэу Тэхъутэмыкъое районым щыlэм иучет хэтыгъ.

Ащ иІофышІэхэм фитыныгъэ ямыІэу къэралыгьо социальнэ ІэпыІэгъу къызэрэратырэм пае Садиковар учетым хатхыкІыжьыгъагъ. Мазэкъэс къыфатІупщырэ ахъщэ ІэпыІэгъур зэпагъэугъ. Ащ дакІоу 2009-рэ илъэсым шышъхьэ-Іум и 1-м къыщегъэжьагъэу 2010-рэ илъэсым мэзаем и 28-м нэс ветераным къыратыгъэ ахъщэр къызэкІигъэкІожьын фаеу тхыгъэ къыфагъэхьыгъагъ.

Ау прокуратурэм ащ дыригъэштагъэп, мазэ къэс ветераным къыфэкІощтыгъэ ахъщэ Іэпы-Іэгъур тапэкІи къыратынэу ыкІи бзылъфыгъэр учетым хагъэуцожьынэу унашъо ышІыгъ.

ШІухьафтынхэр афашІыгъэх

Хэгъэгу зэошхом тицІыфхэм текІоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ мэфэкІ Іофтхьабзэхэр тикъэралыгъо ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащыкІуагъэх. Непэ мамырэу тыпсэуным фэбэнэгъэ ветеранхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьагъэр егъэшІэрэ шІэжьэу зэрэтиІэщтыр къыхагъэщызэ, ахэр агъэшІуагъэх, агъэлъэпІагъэх.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу, тылым Іоф щызышІагъэхэу, зэоуж лъэхъаным суд приставхэм ахэтыгъэхэм мэфэкІым ехъулІзу къэгъагъэхэр, ахъщэ шІухьафтынхэр афашІыгъэх.

Сэкъатныгъэ зиїэ ветеранэу Таисие Борисовар мэфэк І Іофтхьабзэхэу Мыекъуапэ щык Іуагъэхэм ахэлэжьэнымк Іэ суд приставхэм яфедеральнэ къулыкъоу Адыгеим щы Іэм и Мыекъопэ къэлэ отдел и Гъэ Іорыш Іап Іэ и Іофыш Іэхэр Іэпы Іэгъу фэхъугъэх.

ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэ тиветеран лъапІэхэм зэрафэразэхэр ыкІи ахэм шъхьэкІэфэныгъэ зэрафашІырэр ащкІэ къаушыхьатыжьыгъ.

КІуачІэ имыІэжьэу лъытэгъэнэу

Оганесян Эдмонд Арамайс ыкъом къыратыгъэ страховой полисэу (BBB 0414246631) чІинагъэм кІуачІэ имыІэжьэу лъытэгъэнэу.

Адыгэ

Уахътэр етіупщыгъэу макіо... Хэгъэгу зэошхом хьазабэу щащэчыгъэр, гуузлыузэу хахыгъэр ащымыгъупшэжьыгъэми, илъэс къэс ахэр нахь Іокіотых. Ау ціыфхэм яшіэжь егъашіи хэмыкіыжьыщтыр мы лъыгъэчъэ заом Дзэ Плъыжьым хэтыгъэхэм псэемыблэжьыныгъэу щызэрахьагъэр ары. 1942-рэ илъэсым гъэтхапэм и 28-м къыдэкІыгъэ гъэзетэу «Правда» зыфиlорэм мыщ фэдэ сатырхэм тащырехьылІэ: «Советскэ Союзым ыкъо шІагъоу, младшэ политрукэу Андырхъое Хъусен лІыхъужъныгъэшхоу зэрихьагъэр егъашІи цІыфхэм ащыгъупшэжьыщтэп». Советскэ Союзым и ЛІыхъужъ зыщыфэхыгъэ селоми, къызыщыхъугъэ Хьакурынэхьабли ащ исаугъэтхэр ащагъэуцугъэх, музейхэр къащызэІуахыгъэх. ЛІыхъужъым ыцІэ ахьы Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжым, урамхэм. Андырхъое Хъусен ишіэжь агъэлъапіэзэ, шэн шіагъо афэхъугъагъ Украинэми, Адыгеими ячіыгулэжьхэр зэфагъэкіонхэр, коцым иlухыжьынкlэ ахэр зэдеlэнхэр. 1995-рэ илъэсым нэс тизэкъошныгъэ лъыдгъэкІотагъ, ау къэралыгъо зэфэшъхьафхэм тащыпсэу зэхъум тіэкіу зэпэіапчъэ тыхъугъагъ.

хъунэу тикуп къыпэгъокІыгъагъэх. Андырхьое Хъусен зыщыфэхыгъэ чІыпІэм ахэм ыпэрапшІэу тащагъ, километрэ заулэкІэ ар селом пэІу-дзыгъ. 1941-рэ илъэсым шэкІогъум и 8-м я 2-рэ стрелковэ ротэу Хъусен младшэ политрукэу зиІагъэм мыщ дэжь зыщигъэпытэгъагъ. Нэмыцхэр нахь дэгьоу уІэшыгъагъэх. Ар рамыгъэкъоу ет анк ротитТу ащ пыйхэм къыГуадзагъ, ететыпеаташена мехІпоІмекцит Іуашъхьэм «юнкерсхэм» зэпымыоу лагъымэхэр къытырадзэщтыгъэ. Ротэм икомандир зэфэхым, Хъусенэ ащ пэщэныгъэ дызэрихьэу ыублагъ. Пыим тиротэ зызэтыреут нэуж къаухъурэинхэм ищынагъо ахэм къашъхьарыхьагь. Джащыгъум Хъусен дзэкІолІхэм пшъэрылъ афишІыгъ Іуашъхьэр къабгынэнэу. Ежь зэпымыоу ивинтовкэкІэ ахаозэ, патронэу ыІыгъыгъэр еухыфэ нэс фашистхэр хьалэч ригъэфагъэх. Советскэ дзэкІолІхэр чІыпІэ къиным ащ рищыжьыгъэх. Патронхэр зеухым, гранатэр ыІэмычІэ чІэлъэу Хъусен къызщытэджыкІыгъ.

Зыкъэт, урыс! — аІуи фашистхэр ащ къекууагъэх.

— Урысхэм заты хабзэп, — джэуап аритыжы, Хъусенэ гранатыр ахидзагъ... Родинэм Андырхъое Хъусен псэемыблэжьныгъэу къызхигъэфагъэм осэшхо къыфишІыгъ. Советскэ Союзым и ЛІыхъужъыцІэ ащ къыфигъэшъошагъ. АдыгэхэмкІэ, Урысыем ижурналистхэмрэ итхакІохэмрэкІэ ары апэу ащ фэдэ лІыхъужъыцІэ лъапІэр къызыфагъэшъошагъэр. Полгущы Іэхэр зытетхэгъэ саугъэтым дэжь сыщытызэ сшъхьэ гупшысабэ щызэпэкІэкІыгъ... Адыгэ лІыхъужъыр зыщыфэхыгъэ чІыпІэм адыгэ хабзэм тетэу шышІоІу щагъэпсыгъ, ащ тІэкІу пэІудзыгъэу Адыгеим ращыгъэ чъыгхэр къы-

Шэуджэн районым щыщхэм етІэ бжыбэу зыдащагъэр Андырхьое Хъусен икъэ тыратэкъуагъ. Такъикърэ зэшъыгъохэ нэуж тилІыкІо купи, Антрацитовскэ, Ровеньковскэ администрациехэм ялІыкІохэми Зэкъошныгъэм иаллее лъапсэ фашІыгъ, ахэм остыгьэе чъыгхэр ащ дагъэт ысхьагъэх. Селоу Дьяково игупчэ, Андырхьое Хъусен исаугъэт дэжь, митингышхо щыкІуагъ. Апэрэхэм ащыщэу ащ къыщыгущы Гагъ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм идепутатэу Бастэ Хьисэ:

- Адыгеим щыщхэр Урысыем тыкъызыкІэкІуагъэр тлъэпкъ къыхэкІыгъэ лІыхъужъым ишІэжь тэгъэлъапІэти ары. Андырхъое Хъусен зыщыфэхыгъэ чІыпІэм сыкъызэрэкІуагъэмкІэ, ащ исаугъэт игъэцэкІэжьын пае ахъщэ зэрястыгъэмкІэ, украинцэхэмрэ адыгэхэмрэ азыфагу илъыгъэ зэкъошныгъэр зыпкъ игъэуцожьыгъэным си ахь зэрэхэсш ІыхьагъэмкІэ тянэ ыпашъхьи, Адыгеим ыпашъхьи пшъэрылъэу щысиІагъэхэр згъэцэкІэжьыгъэхэу сэльытэ. Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакІущынэ Аслъан, зэкІэ адыгэхэм ацІэкІэ Андырхъое лІакъом итамыгъэ зытет быракъыр шъуимузей есэты.

Джащ фэдэу Бастэ Хьисэ Мамырныгъэм икубокэу тыжьыным хэшІыкІыгъэр, хьашыумышыр зытешІыхьэгъэ одыджыныжъыеу джэрзым хэшІыкІыгъэр дзэкІолІ щытхьум и Музей ритыгьэх.

Ащ нэмык Гэу митингым къыщыгущы Іагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэу Джарымэ Адамрэ КІырмыт Мухьдинрэ, Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжэу Хъ. Андырхъуаем ыцІэкІэ щытым ипащэу Ацумыжъ Казбек, Советскэ Союзым и Лыхъужъ ипхъорэлъфэу Даур Къэплъан.

Митингым хэлэжьагъэхэм ащыщэу селоу Дьяково щыпсэурэ А.И. Бондаренкэр къызэгущыГэм мырэущтэу къыІуагъ:

- Сэ дэгъоу Андырхъое Хъусен къэсэшІэжьы, кІэлэ ищыгъэ лъэпэ-лъагэу шинель шІуцІэ зыщыгъыгъэм тэ, пшъашъэхэм, зыкъытфигъазэзэ мырэущтэу къытиІогъагъ: «Фашистхэм яшъыпкъэу заом зыфагъэхьазырыгъ, ау ахэм зы къыдамылъытагъэр тинарод утекІошъунэу зэрэщы-

Анна Иван ыпхъур къытэлъэ-Іугь Андырхьое Хъусен фэдэ лІыхъужъыр зыпГугъэ адыгэхэм тхьашъуегъэпсэу ятІожьынэу.

Мыекъопэ спецпрофучилишым икІэлэегъаджэхэмрэ аш чІэсхэмрэ къызэрэтэльэІугъэхэм тетэу, ахэм къагъэхьазырыгъэ сурэтымрэ панномрэ Андырхъое Хъусен ыцІэкІэ щыт музеим ет-

Митинг ужым селоу Дьяково культурэмкІэ и Унэу дэтым мэфэкІ концертышхо къыщатыгъ. Украинэм итворческэ коллективхэри, Шэуджэн районым ифольклор ансамблэу «Нарт шъау» зыфи-

Іорэри ащ хэлэжьагъэх. ЗэІукІэгъум илъэхъан общественнэ щыІэныгъэм илъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ Адыгэ Республикэм, Антрацитовскэ районым, къалэу Ровеньки зэдэпсэуныгъэ зэрэзэдыряІэщтым ехьылІэгъэ зэзэгъыныгъэм кІэтхагъэх. Адыгэ Республикэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэм ахэлэжьэнхэу Украинэм щыщ ткъошхэр Адыгэ Республикэм и Правительствэ ивицепремьерэу Алексей Петрусенкэм къыригъэблэгъагъэх.

Украинцэхэмрэ адыгэхэмрэ язэныбджэгъчныгъэ тапэкІи зэрэльагъэкІотэщтым тицыхьэ тельэу тэри гъогум тыкъытехьажьыгъ.

Валерия ЛОМЕШИНА. Сурэтхэр авторым иех.

ЛІыхъужъыр ащыгъупшэрэп

гупшысэу иІэхэмкІэ ар Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакІущынэ Аслъан дэгощагъ ыкІи ащ къыдыригъэштагъ. Джащ тетэу Адыгеим илІыкІо куп Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен зыщыфэхыгъэ чІыпІэм агъэкІонэу рахъухьагъ. Ащ хагъэхьагъэх Адыгэ Республикэм и Правительствэ ивице-премьерэу Алексей Петрусенкэр, Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм идепутатхэу Бастэ Хьисэ, Джарымэ Адам, КІырмыт Мухьдин, Шэуджэн районым илІыкІохэр, Хъусенэ ипхъорэлъфэу Даур Къэплъан, Хэгъэгу зэошхом иветеранхэр, Хъ. Андырхъуаем ыціэкіэ щыт кіэлэегъэ джэ колледжым истудентхэр, фольклор коллективэу «Нарт шъау» зыфиГорэм хэтхэр. ЛІыкІо купым сыригъусэу Дьяково сыщыТэнэу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Бастэ Хьисэ 2009-рэ илъэсым Ук-

раинэм зэкІом, Андырхъое Хъу-

сен икъэ зэригъэльэгъугъагъ. Хьисэ янэу Тэйбатрэ Хъусенэрэ зы

группэм зэдисхэу училищым щы-

зэдеджэгъагъэх. Хъусен иусэхэр

къыдеджэрэ пшъашъэхэм тыра-

тхыкІыщтыгъэх, зэрагъашІэщты-

гъэ. Тэйбати икІалэ ащ иусэхэм мызэу-мытІоу къафеджэу къыхэ-

кІыгъ. Хъусенэ фэгъэхьыгъэу ащ

бэ къыфиГотэгъагъ. Адыгэхэм къа-

хэкІыгъэ лІыхъужъэу, янэ къыде-

джагъзу зэрэщытым пае Бастэ Хьисэ Андырхъое Хъусен исаугъэт

агъэцэк вап мыныже Ілецеста

фигъэнэгъагъ. Украинэм щыГэзэ, селоу Дьяковорэ Шэуджэн райо-

нымрэ азыфагу зэкъошныгъэу

илъыгъэр зыпкъ игъэуцожьыгъэн

Республикэм къызегъэзэжьым,

зэрэфаер ышъхьэ къихьэгъагъ.

сэри синасып къыхьыгъ. Пчэдыжьым жьэу тызгъэкІотагъэхэм ахэтыгъ Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакІущынэ Аслъан. Гъогумафэ тытехьанэу ар къытфэльаІуй, селоу Дьяково щыпсэухэрэм зэкъошныгъэу адыти-Іагьэм пытыдзэжьынымкІэ ар апэрэ лъэбэкъоу зэрэхъущтыр къы-

Украинэм шъузэрэкІорэм къегъэлъагъо Андырхъое Хъусен зэрэтщымыгъупшэрэм имызакъоу, тиреспубликэ щыпсэухэрэмрэ Украинэм исхэмрэ азыфагу ильыгьэ зэныбджэгъу зэфыщытыкІэхэр зыпкъ игъэуцожьыгъэнхэм тызэрагьэгумэкІырэр, — кьыІуагь ТхьакІущынэ Асльан. — Мы лъэныкъомкІэ шъуикуп Іофышхо ыгъэцэкІэщт, украинцэхэмкІи,

Украинэм игъчнапкъэ къэгъа гъэхэр аІыгъхэу къыщытпэгъокІыгъэх Антрацитовскэ, Ровеньковскэ администрациехэм ялІыкІохэр, ахэм щыгъу-пІастэ къытпагьохыгь. «Шъукъеблагъ, тшыхэр, тшыпхъухэр!» аГозэ ахэм ІаплІ къытащэкІыщтыгъ.

Щэджэгъошхэ нэужым тилІыкІо куп къалэу Ровеньки дэт мемориальнэ комплексэу «Слава» зыфиІорэм ыльапсэ къэгъагъэхэр кІэльырильхьагьэх. Хэгьэгу зэошхом хэлэжьагъэу, тичІыпІэгъоу Сыджыхь Махьмудэ мыщ тыщы-ІукІагъ. Илъэс 94-рэ зыныбжь фронтовикыр Тэхьутэмыкьое районым къыщыхъугъ, 1948-рэ илъэсым щегъэжьагъэу ар Ровеньки щэпсэу. Зы мафи къыхэк Іырэп и Адыгей гупсэ ащ ыгу къэмыкІэу. «Синыдэлъфыбзэ сщымыгъупшэным пае мафэ къэс адыгэ орэдхэр къэсэІо», — къытиІуагъ Сыджыхь Махьмудэ ынэпсхэр къышІуакІозэ. ТилІыкІо куп хэтхэм ащ шІу-

адыгэхэмкІи ащ мэхьанэшхо иІэщт. хьафтынхэр фашІыгъэх, псауны- кым икомандование Хъусен янэгъэ игэнэу, игъашгэ ктыхьэ хъунэу фэлъэІуагъэх. Митингым илъэхъан къэлэдэсхэр къыткІэльырыхьэхэзэ, чэшым тыздэшы Іэштыр зэрагъашІэштыгъ, ядэжь тыкъыщыуцунэу тырагъэблагъэщтыгъ. Къэлэдэсхэр ныбджэгъужъхэм афэдэхэу къытфэгушІохэу къытпэгъокІыгъэх, щыгъу-пІастэкІэ лъэшэу къытэгугъугъэх. Украинэм тызыщэІэм зэхэтшІагъ Хэгъэгу зэошхом щыфэхыгъэхэр украинцэхэм зэращымыгъупшэрэр.

ІофшІэнымкІэ гъэхъагъэу яІэхэр къытагъэлъэгъу ашІоигъоу Фрунзэм ыцІэкІэ щыт шахтым тащэгъагъ. Чэщыр санаторий-профилакториеу «Шахтерские зори» зыфиГорэм щитхыгъ.

Селоу Дьяково тыкІозэ, Хэгъэгу зэошхом щыфэхыгъэхэм ясаугъэтэу Ровеньки дэтым тыкъыщыуцугъ, митингэу ащ щыкІуагъэми тыхэлэжьагъ.

Селоу Дьяково нэбгырэ мини 3 фэдиз щэпсэу, ахэр зэкІ пІоми

рэ ятэрэ къафигъэхьыгъэ письмэм итыгъ якІалэ Советскэ Союзым и ЛІыхъужъыцІэ къызэрэфагъэшьошагьэр, и Хэгьэгу шІу ылъэгъоу ар зэрапІугъэм пае ахэм зэрафэразэр. Андырхъое Хъусен лІыхъужъныгъэу къызыхигъэфагъэм осэшхо зэрэфашІырэм ишыхьатэу 1942-рэ илъэсым чъэпыогъум и 14-м я 50-рэ гвардейскэ стрелковэ полкым унашьо ышІыгъагъ N A25087-р зи Іэ снайперскэ винтовкэу «Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен ыцІэкІэ» зыфиІорэ гущыІэхэр зытетхагъэр полкым иснайпер анахь дэгъум ратызэ ашІынэу. А винтовкэр аГыгъэу старшинау Н.Я. Ильиныр, Украинэм щыщэу старшэ сержантэу А.Е. Гордиенкэр пхъашэу фашистхэм язэуагъэх.

«1941-рэ илъэсым шэкІогъум и 8-м псэемыблэжьэу фашистхэм язаозэ, мы Іуашъхьэм Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен щыфэхыгъ» зыфиІорэ

Зигугъу къэсшІыщт Цундышк Чэтибэ Пэнэжьыкъуае къыщыхъугъагъ, мэкъумэщышІэ бын-унэгъо Іужъу къызэрыхъухьэгъагъэр. Дэгъоу псэу шІоигъомэ, мышъхьахэу мэкъумэщышІэр чІыгум дэлэжьэн зэрэфаер ащ тхылъхэм къариджык Іыгъэу щытыгъэп, ятэ игъэсэпэтхыдэхэм арыгъозэрэ кІалэм щыІэныгъэм щиушэтыгъэ десэу ар хъугъэ. Чэтибэ къоджэ еджапІэм чІэсызэ унэгъо хатэм, колхоз губгъом -эда мехажынкІэ нахыжъхжа аде Ізу регъажьз, спортым пыщагъэ мэхъу. Цундышкхэр къуаджэм зэрэщашІэщтыгъэхэр цІыф чанхэу, ІофшІэныр шІу зыльэгъухэу, зыІэ чІыгум екІурэ лэжьэкІо-псэуакІохэу ары...

Къоджэдэсхэм Чэтибэ лъытэныгъэшхо къыфашІыщтыгъ, ащ зыкъыфакъудыищтыгъ. Ежьыри къызэрэщыгугъыхэу къычІэкІыжьыным сыдигъуи пылъыгъ. Чэтибэ пІуныгъэ дахэу рагъэгъотыгъэм фэдэ ныбжык Іэхэми аригъэгъотыным дэшъхьахыщтыгъэп. ЦІыфыгъэ шапхъэхэм ашышэу аш анахьэу мэхьанэ зэритыщтыгъэр цІыфхэм угу афызэІухыгъэныр, уафэхьалэлыныр, -шъхьэкІафэ афэпшІыныр, чІыгум удэлэжьэныр уикІэсэныр, Іофым пІэ екІуныр ары.

Чэтибэ еджапІэр къызэриухэу Подольскэ пехотнэ училищым чІэхьэ ыкІи ащ щеджэзэ Хэгъэгу зэошхор къежьэ.

Курсантэу Цундышк Чэтибэ, ащ дэзэогъэ дзэкІолІхэу Москва къэзыгъэгъунагъэхэм ефем-шер шиш естинеІишк хьылъэ заулэмэ нахь игъэкІотыгъэу сакъыщыуцу сшІоигъу.

Фашист танкхэмрэ мотопехотэмрэ яколоннэшхоу Варшавскэ гъогум рыкІорэм къалэу Юхнов фиузэнк ыгъагъ. Километрэ 200 ны эп мы къалэр Москва зэрэпэ Іудзыгъэр.

Цундышк Чэтибэ къыгуры-Іогъагъ курсантхэр фронтым агъакІохэмэ, ащ Іофыр зэрэщыхьылъэ дэдэр ыкІй псаоу къэмынэжьын зэрилъэкІыщтыр. Аужырэ автомашинэхэу училищым ищагу къэзыбгынагъэхэм щэгынхэр бэу арылъыгъ, арымыфэхэу ахэм курсантхэр арысыгъэх. Подольскэ пехотнэ училищым щеджэхэрэр псэупГэу Ильинскэ къыщыуцугъэх. Къалэу Юхнов иІэгъо-блэгъу нэмыц танкхэр къэсыгъагъэх. КІэлакІэхэм ясэмэркъэу зэпагъэугъ, Хэгъэгур къызэращыгугъырэр, апсэ пэтыфэ Москва къагъэгъунэн зэрэфаер ахэм

хагъафэщтыгъэх. мышифем-шеР къыкІоцІ пыим хэгъогогъо къаришІылІэгъэ атакэр ахэм къызэтыраГэжэн алъэкІыгъ.

нэмыц фашистхэр

Нэмыцхэм агу къихьэгъагъ курсантхэу аукІыгъэхэм яшинельхэр зыщалъэнхэшъ, тикоманднэ пункт аштэнэу. Ау пыим хьилагъэ зэрихьанэу зэрэпылъыр псынкІ у дзэкІолІхэм къашІагъ ыкІи игухэлъ шІой къыдагъэхъугъэп. Лейтенантэу Цундышкым истрелковэ ротэ ыпэкІэ лъыкІуатэу зэриублагъэм нэмыцхэм гу къызылъатэм, щэ-

Тхьапэхэм арытыгъэм агу къырифыжьагъэу курсантхэм яконтратакэ нахь агъэлъэ-

Ау мафэ тешІэ къэс узэоныр нахь къин хъущтыгъэ, ротэм чІэнагъэу ышІырэм хахъощтыгъэ. Чэщырэ щэгынхэр къа-ІэкІагъахьэщтыгъэх, загъорэ танкхэми курсантхэр чІыпІэ зэжъухэм аращыжьыщтыгъэ. Пыир ІашэкІэ нахь дэгъоу уІэшыгъагъэми, иартиллерие нахь лъэшыгъэми текІон зыкІимылъэкІыгъэр зигугъу къэтшІырэ ротэм хэтыгъэ дзэкІолІхэр патриот шъыпкъэу щытыгъэхэти, ахэм апсэ атызэ ячІыгу къаухъумэным фэхьазырыгъэхэти ары.

Чэтибэ фронтым къыщыдэзэогъэ Николай Меркуловым къыфигъэхьыгъэ письмэхэм ащыщ горэм мырэущтэу ит: «А мафэр егъэшІэрэу сыгу къинэжьыгъ. Тэ зызщыдгъэпытэгъэгъэ чІыпІэм заохэр щызэкІаблэщтыгъэх. Тиротэ зызэкІиугъуаий, пыим ыубытыгъэгъэ пунктхэм контратакэ зэраришІылІэгъагъэм, нэмыц автоматчикхэр ахэм зэрадие Іместватностення в при органхэм Іоф ащишІагъ, оперуполномоченноу, оперативно пунктым ипащэу щытыгъ, СССР-м и КГБ Краснодар краимкІэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ автоном хэкум щыІагъэм иуполномоченнэ игуадзэу щытыгъ. 1965-рэ илъэсым щегъэжьагъэу 1981-рэ илъэсым нэс (пенсием окІофэ) СССР-м и КГБ Краснодар краимкІэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ автоном хэкум щы агъэм иотдел ипащэу ар щытыгъ.

Гъыщ СултІан ыгу къэкІыжьы: «Типащэу Чэтиб Хьаджмусэ ыкъор зыфэгъэзэгъэ Іофым фэшъыпкъэу, пшъы зыфа-Горэр ымышГэу, кТочГэшГоу щытыгь, ежьми зыфигъэкІотэжышдыгып, кыфэюрышіэхэрэми афэпхъэшагъ, цІыф къызэрыкІоу щытыгъ, нэмыкІхэм зэрафэгумэк Іыштыгъэмк Іэ, иофицер пшъэрылъхэр дэгъоу зэригъэцакІэщтыгъэхэмкІэ, иІэдэбныгъэкІэ, ицІыфыгъэкІэ, цыхьэшІэгьоу, шъыпкъаІоу зэрэщытыгъэмкІэ адрэхэм къахэщыщтыгъ».

Родинэм полковникэу Ч.Хь. Цундышкым игъэхъагъэхэм осэшхо къафишІыгъ. Хэгъэгу зэошхом иорденхэу а І-рэ, я ІІ-рэ степень зиІэхэр, медали 10, орденэу «Щытхъум и Тамыгъ», щытхъуцІэу «ЩынэгъончъагъэмкІэ къэралыгъом иІофышІэ гъэшІуагъ» зыфиІохэрэр ащ къыфагъэшъошагъэх. Цундышк Чэтибэ Жуковскэм

иурам тет унэу N 3-м щыпсэугъ. Ар къыушыхьатэу мемориальнэ пхъэмбгъу ащ щыпылъагъ.

Цундышк Чэтибэ цІыфыгъэшхо хэльыгъ, сэмэркъэур икІэсагъ, ау ар лакъырдым зыкІи нигъэсыщтыгъэп, пфэмыуфэнэу шэн пытэ иІагъ. ЦІыфхэр шІу ылъэгъущтыгъ, ыгу ахэм сыдигъуи афызэІухыгъагъ. Ар мылъэпэ-лъагэу, лъэкурэу, ышъхьац тхъуагъэу, цІыф гохьэу, узыІэпищэу щытыгъ.

ИщыІэныгъэ щыщэу илъэс 50 фэдиз ащ къулыкъум фигъэГорышІагъ. ЦІыфыр тидунай тетыфэ икъоу уасэ фэтшІын тымылъэкІэу бэрэ къыхэкІы. Цундышк Чэтибэ тыкъызебгынэ нэуж ары ныІэп чекист бэлахыыр, патриот шъыпкъэр, лэжьэкІо чаныр, цІыф шІагьор зэрэтхэкІыжьыгьэр къызыдгуры Іуагъэр. ЕгъашІэми ар шІукІэ тыгу илъыщт.

БЭРЭТЭРЭ Мурат. Сурэтым итыр: Цундышк

Ихэгъэгу фэшъыпка е маника е м

дэжь щыкІогъэ зэо пхъашэхэм подольскэ курсантхэми, Ильинскэ рубежымкІэ стрелковэ полкым иротэ икомандир игуадзэу Ч. Хъ. Цундышкыми ліыхъужъныгъэшхо къащызхагъэфагъ, ахэм пыим итанк 14 агъэфыкъуагъ.

Къашъхьэрыбыбэрэ бомбардировщикхэм зэлъыпытэу лагъымэхэр къырадзыхыщтыгъэх. Лагъымэу къызэІэутыхэрэм чІыгур зэлъагъэгырзыщтыгъэ, ахэм якъутафэхэм яшъуй макъэ гур рихыщтыгъэ. Курсантхэм чІэнэгьэшхо ашІыщтыгъэ. ШІункІ къызыхъукІэ яныбджэгъухэу фэхыгъэхэр агъэтІылъыжьыщтыгъэх. Нэбгырэ 500-м щыщэу къэнэжьыгъагъэр дзэкІолІи 180-рэ ныІэп. Къаухъурэинхэм ищынагъо ахэм къашъхьэрыхьэгъагъ.

Лейтенантэу Цундышк Чэтибэ къыдеджэхэрэр ыугъойхи, Москва щынэгъуапІэ зэритыр, сыхьат заулэкІэ ыпэкІэ зэрильыщтхэр ариГуагь... Курсантхэм ошІэ-дэмышІэу заІэти, пыидзэм тебэнагъэх, пчыпы-

зэу къагуры Уагъ. Ильинскэм гынхэр нахыы бэу къатырапхъанкІ у рагъэжьагъ. Ау щтэр зыщыщыр амышІэу, мытшоІлы салынеГышк пымыльхэу курсантхэр етІани илъыхи, пулеметыр зыдэщыт чІыпІэм нэсыгъэх. Ахэм игъом лейтенантэу Ч.Хь. Цундышкым ІэпыІэгъу рагъэгъотыгъ. Чэтибэ джащыгъум аужырэ щэгынхэр фашистхэм атыриунэкІэжьыщтыгъ.

КъыкІэльыкІогъэ мафэм ипчэдыжь самолет горэм селоу Ильинскэр хъураеу къызэлъибыбыхьи, тІэкІу зыкъыгъэлъхъанчи, курсантхэм тхьапэхэр къахитэкъуагъ. Чэтибэ пэмычыжьэу къефэхыгъэ тхьапэр къышти, итым къеджагъ: «Юнкер плъыжь лІыхъужъхэр, шъо бланэу шъузэуагъ, ау шъукъызэрэтпэуцужьырэм джы пкІэ иІэжьэп. Москва тынэсынкІэ бэп къэнэжьыгъэр, зэрэщыт пІоми хъунэу Варшавскэ гъогур тыубытыгъ. Зы мафэ, мэфитІукІэ Москва тыдэхьащт. Шъо шъудзэкІолІ хъупхъ. Шъуипсэемыблэжьныгъэ осэшхо етэты. Шъукъыдгуахь. Мы тхьапэр шъуІыгъымэ, зэджынкІэ, гранаткІэ яохэзэ ахэм кІэми шъублагъэкІыщт».

фыгъагъэм тыгу къыІэтыгъэу тапэ едгъэхъущтыгъ».

НэмыкІ письмэ горэми мыщ фэдэ гущы Іэхэм тащырехьыл Іэ: «НэмыкІ купхэм зэпхыныгъэ адытимыІэжьэу тыкъызэнэм, автоматхэмрэ гранатхэмрэ афэестистивание сша фасист курсантхэр уигъусэу къаухъурэихьэгъэ подразделениехэр зыдэщыгэ льэныкъомкГэ уилъыгъ. Тэ зы такъикъ горэкІэ тыкъащти, чІытІырым зедгулІзу едгъэжьагъ. Ау псынкІзу гу къызыІэпытшІыхьажьи, къытаохэрэм машІор атетпхъанкІзу тыублагъ. СыкъызызэплъэкІым, лъыр къыочъэхэу чІытІырым удэлъэу слъэгъугъэ. Пчыхьэм госпиталым уядгъэщагъ...»

ТІэкІурэ къызеІэзэхэ нэуж Ч.Хь. Цундышкыр дзэкІолІхэм ясатырэ хэуцожьы. Ау Прибалтикэм щызаозэ етІани Чэтибэ къауІэ. Мыщ дэжьми инасып текІо. Мэзэ заулэ нахь темышІэу дзэкІолІ шъуашэр зыщелъэжьы. Зэо ужыми Белорусскэ дзэ округым къулыкъур щылъегъэк Гуатэ.

1948-рэ илъэсым щегъэжьагъэу Ч.Хь. Цундышкым къэ-

ЛІыхъужъым ыцІэ кІодыжьыщтэп

Зэо блэкІыгъэм сэ сыщыІагьэп, «О мардж!» къызаІом къик Тырэри сш Гагъэп... Тянэмэ, тшыпхъумэ ягуІэ макъэ Джы къызнэсыгъэм стхьакІумэ икІырэп...

Зао... Зэо макъ... Сыдэу мы гущыІэхэр Іаеха, сыдэу пхъашэха, онтэгъуха!

Ары, а заор тэ тлъэгъугъэп, а заом тэ тыхэтыгъэп, ау нахьыжъмэ къаІотэжьырэм гур ефызы, егъэузы. Іэтхъо-лъатхъоу дунай машІом хэтхэу, псэемыблэжьхэу, къин алъэгъузэ, льыпсыкІэ дунай мамыр къытфыдэзыхыгъэ цІыфхэр егъашІи тщыгъупшэщтхэп.

Ахэм ащыщых: Нэхэе Даутэ, ШІуцІэ Абубэчыр, Андырхьое Хъусенэ, Къош Алый. Лыбланэхэу, пхъашэхэу, къызэкІакІо ямыІ у ахэр зэуагъэх. Советскэ Союзым и ЛІыхъу--еаташоашеатафагы еІшааж мэ ащыщых.

Гвардием истаршинау, летчик-стрелокэу Бэгъужъэкъо Лели хъулъфыгъэмэ ауж зыкъыримыгъанэу тикъэралыгъо имамыр къэзыухъумагъэмэ ащыщ.

ЕгъашІэм адыгэмэ аІо: «ЦІыфым ишІушІэ кІодырэп». Ары, ежь цІыфыр дунаим темытыжьми, дахэкІэ, дэгъукІэ цІыфхэм агу къэкІыжьмэ, ар зэкІэми анахъ лъапІ. ЛІыхъужъым ыцІэ егъашІэм цІыфмэ дырхьое Хъусенэ ти Адыгэ

агу илъэу къыздырахьакІы, ахэм щысэ атырахызэ ныбжьыкІэхэр апІух, щытхъу орэдхэри афаусых.

Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу къуаджэу Хьакурынэхьаблэ щыщ Андырхъое Хъусенэ лІыхъужъныгъэу зэрихьагъэм икъэбар тхыльыбэмэ къадэхьагъ, гъэзет пчъагъэми къыхаутыгъ. Украинэм ит къуаджэу Дьяково Хъусенэ ыцІэ пытэу епхыгъэ хъугъэ. Фашист техакІохэм язаозэ, естестийствий охиссти Іп Іуашъхьэм Андырхьое Хъусенэ -ыцГэкІэ мыжьо щыхагъэчьыхьагъ, а Іуашъхьэм лІыхъужъым ыцІэкІэ еджагъэх.

Адыгэ поэт ныбжьыкІэу Ан-

Республикэ лъытэныгъэшхо зэрэщыфашІырэр щысабэмэ къагъэлъагъо. Кโалэр зычІэсыгъэ кІэлэегъэджэ колледжым лІыхъужъым ыцІэ фаусыгъ, Лъэпкъ музеим Хъусенэ ехьыл Гагъэу отдел шъхьаф къыщызэІуахыгъ, къызщыхъугъэ къуаджэм ипчэгу саугъэт щыфагъэуцугъ.

Тиадыгэ поэтхэмрэ композиторхэмрэ адыгэ народым ыкъо шІагьоу Андырхьое Хъусенэ лІыгъэу зэрихьагъэр, ащ иобраз къэзыІотэрэ усэхэр, орэдхэр ыкІи поэмэхэр атхыгъэх, аусыгъэх.

Андырхъое Хъусенэр Псэемыблэжьы кІали, ШІулъэгъуныгъэшхор

Хэгъэгум фыриІагъ... ... Зэошхоу блэкІыгъэм Мыхъэр щигъэхъагъ. А лІым икІодыкІэ Ащымыгъупшэн!

(Жэнэ Къ.)

Хъусенэ фэдэ зэолІ пхъашэхэр ары пый лъэшыр къызэтезыІэжагъэхэр, ар езыфыжьи ибы шІуцІэ изыукІыхьажьыгъэхэр. Ахэм егъашІэм лІыхъужъйцІэр ахьыщт! Ахэр егъашІэми тихэгъэгу щыгъупехтшешп

Чъыг пытэм ылъапсэхэр чІыгум зэрэхэтым фэдэу лІыхъужъзу Андырхъое Хъусенэ тэ, ныбжык Іэхэм, пытэу тыгу ильыщт! ТэркІэ ар щысэтехыпІ, лъэгапІ.

ХЬАДЖЫМ Марин. Я 35-рэ Мыекъопэ лицеим ия 10-рэ класс щеджэ.

«Тыгъэм фаІорэ

гимныр»

Ижъырэ адыгэ пщыналъэхэр -ее еІлмехоалыжуеІлымее оашыалп пэлыдыжьых, ахэм ядэІурэ цІыфхэм агухэр ащэфы, аумэхъы. Арэу зэрэщытыр шыхьат афэхъугъ Адыгэ Республикэм ипредставительствэу УФ-м и Президент дэжь ренэу щы-Іэм зэчый зыхэлъ композиторэу, аранжировщикэу ыкІи пианистэу Гъот Аслъан «Тыгъэм фаІорэ гимныр» (Гимн Солнцу) зыфиІорэм илъэтегъэуцоу джырэблагъэ щыІа-

Ныбжышко зиІэ цІыф лъэпкъхэм ащыщэу алъытэрэ адыгэхэр лІэшІэгъу пчъагъэм лъэпкъ мэкъамэхэм хэхьоныгьэ арагьэшІызэ къырэкІох. Нотэхэм арагъэкІугъэх адыгэ пщыналъэхэр, ахэм къыра-ІотыкІы блэкІыгъэ лІэшІэгъухэм ащыпсэугъэ тильэпкъэгъухэм ялІычествэу илъэпкъ шІульэгьоу фыри-Іэр къызхэщырэр, адыгэ пщынальэу

цІыфхэм гунэс афэхъурэм, тицІыфхэр зыумэхъырэм идэхагъэ нэмык Іхэри щигъэгъозэнэу. Аслъан иавторскэ альбомэу, тильэпкъ ипщыналъэхэр зыщызэхэугъоягъэу «Тытээм фаlорэ гимныр» зыфиlорэм илъэтегъэуцо нэбгыришъэм ехъу къекІолІэгъагъ. Ахэм ахэтыгъэх искусствэм иІофышІэшхохэр, зэлъашІэрэ музыкантхэр, орэдыІохэр, звукорежиссерхэр, «Фирмэу мелодием» иІофышІэхэр, Адыгеим, КъЩР-м, КъБР-м къарыкІыгъэхэр, Москва щыпсэурэ абхъазхэм

Пчыхьэзэхахьэр къызэІуихыгъ АР-м и ЛІыкІо ІофшІапІэ культурэ ІофыгъохэмкІэ иотдел ипащэу Къэбэртэе Эммэ, ащ хьакІэхэм шІуфэс къазырех нэуж яІофшІапІэ Гьот Асльан шІуфэс тхыльэу фи-

хъужъыгъэ, ягугъэ-гупшысэхэр, яцІнфыгъэ дахэ.

Хэхьоныгъэ ышІызэ, адыгэ пщыналъэм, мэкъамэм лІэшІэгъукІэм иритмэхэр зыхещэх, джащ фэдэуи лъэхъаныкІэм лъэпкъ музыкэм псэ хэзгъэхъорэ пщынаохэр, музыкантхэр, композиторхэр къыдэхъух, непэкІэ ахэм зэу ащыщ ІэпэІэсэныгъэшхо, зэчыишхо зыхэлъ композиторэу, аранжировщикэу Гъот Аслъан. Ащ Урысыем иджырэ музыкальнэ искусствэ ипроизведение шІагьохэр ытхыгьэх. Джащ фэдэу Аслъан илъэпкъ ишэн-хабзэхэм осэшхо афишІызэ, ащ иижъырэ культурэ цІыфхэм зэралъигъэІэсыщтым ишъыпкъэу, ыгу етыгъэу пылъ.

Адыгэхэм хьакІэхэр сыдигъуи агъэлъап1эштыгъэх. дахэу ахэм къадекІокІыщтыгъэх, хьакІэу къафакІохэрэм унэ шъхьафхэр афаІыгъыгъэх, ахэм хьакІэщкІэ яджэщтыгъэх. ХьакІэщым музыкальнэ Іэмэпсымэхэр щаІыгъыштыгъэх. ХьакІэхэр къазыфакІокІэ хьакІэщым адыгэ шхыныгьо анахь гохьхэр, агъэльапІэхэрэр рахьэщтыгъэх. Зызыльытэжьырэ цІыфыр рыгушхо--ые ефаГиеахаш шеГиаахи еалытш фашІырэ цІыфхэр, бэ зылъэгъугъэ ІотакІохэр, пщынэо ІэпэІасэхэр, орэдыІохэр ригъэблэгъагъэу ыхьэкІагъэу щытмэ, ахэм якъэбар рыгушхоу нэмыкІхэм къафиІотэжьы-

Адыгэ Республикэм и ЛІыкІо ІофшІапІэу Москва дэтыр лъэпкъым иунэ шъыпкъэу зэрэшытыр къыушыхьатэу ащ и ХьакІэщ ипчъэхэр къызэІуихыгъагъ тилъэпкъэгъу цІыфышІоу, музыкант цІэрыІоу Гъот Аслъан Хъусенэ ыкъом итвор-

Іорэ гимныр» ІэпэІэсэныгъэшхо хэлъэу зэрэтхыгъэм, адыгэ лъэпкъым ыгу, ыпсэ альыІэсэу, джырэ музыкальнэ амалхэмкІэ адыгэхэм ахы езганышп азпезги, едыгжик гохьэу зэригъэІугъэр, ащкІэ шІушІэгъэшхо зэрилэжьыгъэр Къэбэртэе Эммэ къызэджэгъэ письмэм къыхэщыгъэх. А гущыІэхэр пчыхьэзэхахьэм къэушыхьатыжьыгъэ шыхъугъэх гучІэм лъыІэсырэ композициеу «Аущэджыр къашъор» къызырагъаІом.

2002-рэ ильэсым Гъотыр Москва кІожьыгъэ, Академиическэ концерт оркестрэшхоу Юрий Силантьевым ышІэкІэ шытым идиректор игуадзэу ыкІи аранжировщикэу Іоф ышІэу ригъэжьагъ, гъэхъагъэхэри ышІыгъэх. Аслъан аранжировкэ пчъагъэ ытхыгъ. Ахэм ащыщых Расул Гамзатовым ыныбжь ильэс 80 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ концерт программэм иаранжировкэ, А. Добронра-

гъэхьырэм къеджагъ. «Тыгъэм фа-

Адыгеим и ЛІыкІо ІофшІапІэ иконцерт къэгъэлъэгъуапІэ музыкэ хьалэмэтым итыгъэпс къыракІутагъэм фэдагъ, мэкъэ шъэбэ гохьэу виолончелым, кларнетым, виолэм, альтым, зэнагъэджэжьыгъэм гу агъатхъэщтыгъэ. Аккордеонист ныбжыкІзу Дудэрэ Аслъан иІэпэІэсэныгъэ, изэчый цІыфхэм лъэшэу агъэшІэгъуагъ, бэрэ Іэгу фытеуагъэх. Фортепианэм ипартие проектым иавторэу, пианист чъэпхъыгъзу Гъот Аслъан ыгъэцэкІагъ. Адыгеим щыпсэу, щылажьэ зэхъум 1996-рэ илъэсым Гъот Аслъан музыкант купэу «Ошъутен» зыфиІорэр зэхищэгъагъ. Ащ ищытхъу республикэм щаІощтыгъ.

вовым иконцерт программэу «Как упоительны в России вечера» зыфи-Іорэм иаранжировкэ, Иосиф Кобзон

исольнэ альбомэу орэдыІом ия 70-рэ иилъэс фэгъэхьыгъэм иаранжировкэ, нэмыкІхэри. Лъэпкъ къашъохэмкІэ Москва щызэхэщэгъэ народнэ ансамблэу «Адыгэхэр» зыфиГорэм ынаГэ тырегъэты, ишГуагъэ регъэкІы.

Орэдхэр тхыгъэными Аслъан ишъыпкъэу пылъ. Гъотым итворчествэкІэ зэпхыныгъэхэр адыриІ орэдыІо цІэрыІохэу Иосиф Кобзон, Людмила Рюминам, Тутэ Заур, Сергей Пенкиным, Ренат Ибрагимовым, Анна Литвиненкэм, Римма Глушко, Сосо Павлиашвили, Андрей Босенкэм, Леонид Серебренниковым, нэмыкІхэми. Гъот Аслъан гопэшхо щыхьоу адыгэ орэдыІохэм, музыкантхэм аранжировкэхэр афетхы, ареты, ащ фэдэу зыдэлажьэхэрэм ащыщых ЛІыбзыу Аслъан, Къащыргъэ Мурат, Апэнэс Астемыр, гъэрекІо Евровидением ифинал нэсыгъэ адыгэ пшъэшъэжъыеу, тиискусствэ зыкъыщызы-Іэтырэ Джантемыр Ирэ. ГИТИС-м иэстраднэ факультет къэзыухыгъэ Апэнэс Астемыр Гьотым игъэхъагъэхэм апае пчыхьэзэхахьэм апэу щыфэгушІуагъэхэм ащыщ. Ежь Аслъан аранжировкэ зыфитхыгъэ, адыгэ пстэуми якІэсэ орэдэу «Адыгэхэм ащ фэдэ хабзэ тэ тиІ» зыфи Горэмк Гэ Апэнэс Астемыр фэгушІуагъ Гъотым, лъэпкъ орэдэу «Адыифыр» инджылызыбзэкІэ дахэу къы Іуагъ Къащыргъэ Мурат.

Профессионал пэпчъкІэ лъэшэу мэхьанэшхо яІ икІэлэегъаджэ ишІошІ-еплъыкІэхэм. Гъот АслъанкІэ осэшхо иІ зэлъашІэрэ композиторэу, дирижерэу, кІэлэегъаджэу, СССР-м инароднэ артистэу профессорэу Мурад Кажлаевым ишІошІеплъыкІэ. Ежь ышъхьэкІэ зэхэсыгъом къэкІонэу хъугъэпти, икІэлэ гъэсагъэ гуфэбэныгъэ зыхэлъ телеграммэ Адыгеим и ЛІыкІо-ІофшІапІэ къыфаригъэхьыгъ, игъэхъагъэхэмкІэ къыфэгушІуагъ. Аслъан ар гопэшхо щыхъугъ. Абхъаз Республикэм хэхъоныгъэ ышІыным дезыгъаштэхэрэм яфонд ипрезидентэу Виталий Лабахуа, КъЩР-м культурэмкІэ икомитет яшІуфэс тхылъхэу къарагъэхыгъэхэр Гъотым пчыхьэзэхахьэм щыратыжьыгъэх, адыгэ сувенирхэр къыдэзыгъэкІырэ фирмэр зэхэзыщагъэхэм ащыщэу Биданэкъо Азэмат нэпэеплъ шІухьафтынхэр Гъотым ритыгъэх.

УФ-м изаслуженнэ артистэу, орэдыІо цІэрыІоу Тутэ Заур хигъэуе Ажен жылы жарын Гъотым фэдэу ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ аранжировщик зэримыІэр. Бэ пчыхьэзэхахьэм Аслъан щытхьоу щыфаІуагъэр, упчІаби щыратыгъ. Яунагъо адыгэ музыкэр, пщыналъэр ренэу зэрэщы Уштыгъэм композитор, музыкант хъунымкІэ ишІогъэшхо къызэрыкІуагъэр, ятэу УФ-м инароднэ артистэу, орэдыІо цІэрыІоу Гъот Хъусин бэ зэришІагъэр Аслъан къыхигъэщыгъ.

Адыгэ Республикэм культурэмк Іэ и Министерствэ ыцІэкІэ республикэм и Полномочнэ лІыкІоу Хъупсэрэкъо Мурат Шытхъу грамотэмрэ пхъэкІычымрэ Гъотым ритыжьыгъэх. Ащ къыІотагъ Гъот Аслъан лъэпкъ музыкальнэ искусствэм ихьасэ хьалэлэу зэрэщылажьэрэр, гъэхъагъэхэр зэришІырэр.

Пчыхьэзэхахьэм Гьотым льэпкъ музыкэмкІэ иальбомэу «Тыгъэм фаІорэ гимныр» хьакІэхэм щаІэкІагъэхьагъ, ащ лъэшэу ыгъэгушІуагъэх. ГушІогъуабэ къафэзыхьыгъэ пчыхьэзэхахьэр, шэны зэрафэхъугъэу, адыгэ джэгукІэ аухыгъ.

Адыгеим и ЛІыкІо ІофшІапІэу Москва дэтым ипресс-къулыкъу.

Сурэтым итыр: А. Гъотым фэгушТох.

Сурэтыр Ныбэ Андзор тырихыгъ.

охъу, Батыр!

дыІохэр, кІэлэегъаджэхэр, мэкъу-мэщ хъызмэтым къулыкъушІэхэр къыхэкІыгъэх. ЛІакъор бэдэдэу зэрэщымытыр къыдэплъытэмэ, ны-тыхэм апІугьэ льфыгьэхэм ІофшІэным къыпхелъхьэ, шъхьэкІафэу афашІырэм хэхъо.

пшъашъэхэм ащыщхэм адыгэ къашъохэр якІасэх, адыгэ джэгухэм дахэу къашэшъох.

ХыдзэлІ Батыр цІыкІур Псэйтыку къыщыхъугъ. Унэгъо Іужьоп зыщыпсэурэр, нэбгыритф хъурэ унагъу. Ятэу Руслъан ныбжьыкІ, Мыекъопэ медучилищыр илъэс пшІыкІуплІыкІэ узэкІэІэбэжьмэ къыухыгъ, фельдшер сэнэхьат иІ. Мы уахътэм санаториеу «Шапсыгъэм» пкъыІотэу (массажистэу) щэлажьэ. Руслъан ишъхьэгъусэу Зарэ бухгалтер училищыр къыухыгъэу мэлажьэ. Пшъэшъэ анахыыжъэу Сусанэ аграрнэ университетым июридическэ факультет иятфэнэрэ курс Іоф ышІэзэ щеджэ. Ар Крас-

беки юрист хъу шІоигъу, къагъэкІотэжьыгъэх. Успен-Краснодар щеджэ, студент дэгъумэ ащыщ.

АнахьыкІэ цІыкІоу Батыр бэмышІэу илъэси 8 хъугъэ, поселкэу Инэм дэт гурыт еджапІзу N 6-м иапэрэ класс дэгъу дэдэу щеджэ, икІэлэегъаджэу Бэрэтэрэ Гощпакъ Батырбый ыпхъур къыщэтхъу. Батыр шахматхэм апылъ, псым дэгъоу щесыным зыфегъасэ.

Инэм дэт кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу «Насып» зыфиІорэм илъэситІу ыныбжьыгъ Батыр заштэм. Ащ иІэшъхьэтетэу ХьакІэко Разыет кІэлэцІыкІум фэгъэхьыгъэу гущыІэ дэхабэ джы къызынэсыгъэми къе-Іо. ІыгъыпІэм зэрэчІэсэу Батыр ансамблэу «Нэф»

ХыдзэлІ лІакъом орэ- зыфиІорэм кІозэ къэшъуакІэ зэригъэшІагъ.

- Батыр анахь узыщыиІофышІэхэр, къэралыгъо гугъынэу къэшъуакІомэ ахэтхэм ащыщ, зэкІэми анахь ныбжьык І, — е Іо художественнэ пащэу СтІашъу Сафыет. — Шэн дэгъухэр хэлъ, гурыІогъогъэхъагъэу щашТырэр нэ- шТу, ыгу къыдеТэу Тофым рыльэгъушъ, гушхоныгъэ пылъ, шІу умылъэгъун плъэкІырэп.

2009-рэ илъэсым ан-ХыдзэлІ кІалэхэм ыкІи самблэр Тыркуем щыІагъ. Къалэхэм, чылэхэм концертхэр къащитыгъ. «Нэфым» иартистхэм Тыркуем километрэ минитф щакІугъ, хиплІымэ — хы ШІуцІэм, Эгейскэм, Средиземнэм, Мраморнэм защагъэпскІыгъ. Батыр анахь икІэсэ къашъохэм ащыщ «ЗэфакІор».

> Ны-тыхэр инэу афэразэх КІэрмыт Мухьдинэ, СтІашъу Сафыет, Иныхъу Инвер адыгагъэ ахэлъэу ансамблэм хэтхэр зэрагъасэхэрэмкІэ, ныбжьыкІэхэм анаІэ лъэшэу зэратетымкІэ.

Тыркуем ит чылэу Максудий щыпсэурэ лІыжъэу Джэмалэ Батыр цІыкІум икъэшъуакІэ инэу ыгу рихьыгъагъ. КІэлэцІыкІур концерт ужым зэригъэгъоти, ІаплІ рищэкІыгъ, нодар краевой судым исудебнэ зэхэсыгьо секрета- кІыгьэх Тыркуем щыпсэуу щэлажьэ. Ны-тыхэм якlалэу Каз-хэтхэм, зэрифэшъуашэуи скэ районым бэмышІэу адыгэ культурэм имафэхэу щыкІуагъэхэм «Нэфыр» ахэлэжьагъ. Ермэлхьаблэ, Шъхьащэфыжь, Бэчмызае, Кургъокъуае зы тхьамафэрэ ащыІагъ, концертхэр къашитыгъ.

ЗэкІэ концертхэм яплъыхэрэм, ахэм тимылъэпкъэгъухэри ахэтыгъэх, агъэшІагьорэр ХыдзэлІ Батыр цІыкІум икъэшъуакІ ары. Дахэў, зыІэпищэхэу къэшьо, адыгэ шьошэ зэкІужьыр ыпкъ цІыкІу къекІу. Ар къыфэзыгъотыгъэр СтІашъу Сафыет ары.

ХЪУЩТ Щэбан.

Сурэтым итыр: «Нэфым» икъэшъуакІоу ХыдзэлІ Батыр.

Джыри тызэІукІэщт

Успенскэ районым щырекіокіыгъэ фестивалым AP-мкіэ культурэм иіофышіэ зэфэшъхьафхэр чанэу зэрэхэлэжьагъэхэм фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет нэкіубгъохэм къарыдгъэхьагъэх.

Къэшъокіо ансамблэ закъохэр арэп ащ зыкъыщызгъэлъэгъуагъэхэр, Іэшіэгъэ гъэшіэгъонхэр зиіэхэри къуаджэхэмрэ къутырхэмрэ ащыіагъэх, научнэ-популярнэ фильмэу «Адыгэ хабзэ» зыфиюу Нэгъэплъэ Аскэрбый ыгъэуцугъэм ціыфхэр рагъэплъыгъэх. Ахэр зыгъэчэфыгъэхэм, ткъош благъэхэр зыгъэрэзагъэхэм, нахь зэпэблагъэ тызышіыгъэхэм мы аужырэ нэкіубгъор афэгъэхьыгъ.

ООО-у «Нан» зыфиІорэм ипащэу Нэгъуцу Симэрэ иІофышІэу Шэуджэн Светэрэ адыгэхэр зыщыпсэухэрэ къуаджэхэм ІэшІэгьэ кІэракІэу ащагьэхэр къащагъэльэгьуагьэх. Адыгэ шъуашэхэр — саехэр ыкІи цыехэр, нысхъапэхэр, хэдыкІыгъэ гухьарэхэр, нэмык хьап-щыпхэр цІыфхэм ашІодахэхэу къаплъыхьэщтыгъэх, ахэр зыхашІыкІырэм, зэрашІырэм къыкІэупчІэщтыгъэх. Ежь Симэ адыгэ культурэм ифестивальхэр адыгэхэр зыщыпсэу--ешахекиша мехеПпиІн едех хэу зэрэрагъэжьагъэр игуап, нэмык псэуп эхэми адэк онэу

— Тэ тиІэшІагъэхэр Краснодар, Шьачэ, Волгоград, Осетием, Чэчэным, нэмыкІхэми тшэхэу къыхэкІыгъ. ЦІыфхэр тыкъыздикІыгъэм, тызыщыщым къыкІзупчІэхэ зыхъукіэ, тигуапэ. Тэ сыдигъуи ятэІо афэтщэгъэ пкъыгъохэр адыгэ льэпкъ культурэу льэпсэ куу зиІэмкІэ мэкІэ дэдэу зэрэщытыр. АшІогъэшІэгъон. Нахьыбэрэ тызэхахьэ къэс, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм нахьыбэу тызрэшІэщт. Тикультурэ нахь къэбаижьыщт.

Сабыигъор гъэшІэгъон дэд. Зыфэдэ къэмыхъужьырэ уахът. Мэфэ реным къыращэкІыгъэ кІэлэцІыкІухэу зызымыгъэпсэфыгъэхэр пчыхьэ кІахэ хъугъэу хьакІэщым къызагъэзэжьыкІи, лъатэхэу, мы Іэсэжьыхэу ет Іани сыхьат зытІо коридор кІыхьэм тетыжыштыгъэх. Ау адыгэ хабзэхэр зэрахэлъынхэ фаер ашІэ, пыльых. СыхьатныкьокІэ, цІыкІужъые хъужьыгъэм фэдэу, янэ дэгущы Іэщтыгъэ шъэожъыер шхапІэм ипчъэ ерагъэу ыІыгъэу «нахыжъхэр апэ чІэжъугъахьэх» ыІоу плъэгъущт. Е пчэдыжьым жьэу тхьакІыпІэм Іухьагъэми, пшъэшъэжъыехэм ащыщ къыІухьагъэмэ, нэІэплъэкІ къогъу ежьым зишІызэ, «кІо, ихь» ыІоу

зэхэпхыщт.

Іоф къин ышІэрэр. Уисабый шъыпкъэми мафэ къэс ыгу хэбгъэхъон (хэмыгъэкІын) плъэкІырэп. Ежьыр сабый бын Іужъу зиІэм фэдэу ахэм ахэт, афэсакъы, афэгумэкІы.

— «Нэфыр» зызэхащагъэр илъэси 7 хъугъэ, — къыти-Іуагъ Сафыет. — Апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу сабыйхэм Іоф адэсэшІэ. Тыгъужъ Нурбый — типщынау, Иныхъу Инвер — тибалетмейстер.

НыбжьыкІэ мин фэдизмэ «Нэфым» зыщагъэсагъ. Мы уахътэм нэбгыришъэм къыщымыкІэу адыгэ къашъохэр зэрагъашІэх. КъэшъокІо купыр Тыркуем, Сирием, Израиль, Иорданием, Германием ащы-Іагъ. ЯтІонэрэу Тыркуер, Израиль, Иорданиер къэткТухьанэу зытэгъэхьазыры. КъэшъокІо купэу «Нэфым» народнэ цІэ лъапІэр къыфагъэшъошагъ. Ар зэхэзыщагъэр ыкІи лъыплъэрэр АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу КІэрмыт Мухьдин.

Нэгьой Заур «Нэфым» игъусэу адыгэ культурэм ифестиваль хэлэжьагь. Къуаджэхэм, селохэм ясценэхэм шыкІэпщынэмрэ къамылымрэ ыІыгъхэу къатехьагь.

ымэкъэ шъэф къызыхыригъадзэкІэ, залыр къэкІым-сымыщтыгъ. НыбжьыкІэхэм язакъоп, зыныбжь хэкІотагъэхэми апэрэу ащ фэдэ ижъырэ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэр алъэгъугъэх, амакъи зэхахыгъ. Заур ежь ыІэкІэ шыкІэпщынэхэр ешІых, адыгэ орэдыжъхэр дэгъоу къеІох.

Іэмэ-псымэжъхэм псэ къапызгъэкІэжырэ кІалэр цІыфхэм агу рихьыгъ, анахьэу Кургъокъо къуаджэм щыпсэухэрэм ЛІыбзыу Аслъанрэ Нэгьой Зауррэ «къагъэнэнхэу» фэягъэх. Тицыхьэ тель лъэпкъ культурэ гъэшІэгъон лъэпсэ пытэ иІзу зэрэтиІэр цІыфхэм зэрэзэхашІагъэр, ащ щыщ цыпэ горэхэр агу зэрэраубытагъэхэр, ашъхьэ къызэринэжьыщтхэр.

«Нэфым» ипрограммэ сыхьатитІу фэдизрэ макІо. Аужырэ дэкІыгьоу Успенскэ районым зыщыІагьэхэм якъэгьэльэгьон зезыщагьэр Адыгэ телевидением иІофышІзу Кушъу Свет ары. Ар зэрэтшІэрэр Адыгэ ТВ-м икъэтынэу «ПсынэкІэчь» зыфиІорэм иавторэу ыкІи ирежиссерэу ары. Ащ икъэтын-

хэу адыгэ къашъохэм, Косово къик Іыжьыгъэхэм якъашъохэмрэ яныдэлъфыбзэрэ къарык Іуагъэм, къамылым итхыдэрэ къамылапщэм и Іэпэ Іэсагъэрэ афэгъэхьыгъэхэр гъэш Ізгъоныгъэх, агу рихьэу ц Іыфхэр ахэм яплъыгъэх.

Джащ фэдэу Светэ «Жъыум» имузыкальнэ редактор, лъэпкъ драматическэ театрэм имузыкальнэ Іахьи зэрещэ, программэхэр мэкъамэхэмкІэ гъэкІэрэкІэгъэнхэмкІэ творческэ коллективхэм ІэпыІэгъу афэхъу.

«Нэфым» ипрограммэ адыгэ чылэхэм адыгабзэкІэ зэращызэрищагъэр къяплъыгъэхэм ягопагъ. Къашъохэу, орэдхэу якъэгъэльэгьон хагъэхьагъэхэм апылъ къэбархэр, ахэр зыусыгъэхэр, къарыкІуагъэр Светэ кІэкІэу къызэрафиІуатэрэри игъо шъыпкъэу щыт. Зэхахыгъэр ныбжыыкІэхэм ащыгъупшэщтэп.

Фестивалым хэлэжьэнхэу къырагъэблэгъэгъагъэх орэды ныбжьык Тэхэу Зек Гогъу Руслъанрэ Мерэм Аскэррэ. ТІуми Шэуджэн район гупчэм культурэм и Унэу итым Іоф щаш Гэ, бзит Гук Гэ эстраднэ, лъэпкъ, нэмык Горэд зэфшъхьафхэри къа Гох.

Студиеу «Ди эм эй»-м иІофышІэхэм яІэшІагьэхэр фестивалым инэпэепльэу зыщэфыгъэхэр къахэкІыгъэх. Студием щагъэкІэрэкІэгъэ лагъэхэу адыгэ быракъым итеплъэ зыкІоцІ рашІыхьагъэхэм афэдэхэр КІэрмыт Мухьдинэ фестивалым изэхэщэн чанэу хэлэжьагъэхэм шІухьафтынэу аритыгъэх. АР-м иадыгэ ыкІи иурыс театрэхэм яартистхэри культурэм имафэхэм ахэлэжьагъэх.

Ащ фэдэ зэІукІэхэр цІыфхэм ящыкІагъэх. Нахь зэрэшІэх, зэпэблагъэ мэхъух, ащ дыкІыгьоу лъэпкъ культурэ баеу тиІэм идэхагъэ зэхашІэ, агъэлъапІэ. ТиблэкІыгъэ уахътэ тызэрэрыкъэирэм нэмыкІэу непэрэ мафэхэми ащ зедгъэушъомбгъужьынышъ тырыгушхон зэрэтлъэкІыщтыр къагурэІо.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

СтІашъу Сафыет Даутэ ыпхъур муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Тэхьутэмыкьое районым» культурэмрэ киномрэкІэ и ГъэІорышІапІэ иметодическэ гупчэ иметодист, кІэлэцІыкІу къэшъокІо ансамблэу «Нэфым» ихудожественнэ пащ. Тхьамафэм ренэу къэшъокІо цІыкІухэм ынаІэ атыригъэтыгъ, янэм фэдэу ягъусагъ. Анахь цІыкІухэу ахэтыгьэ шьэожьыитІум зы унэм адилъыщтыгъ. Сафыет бэрэ ахэр кІэрыхьэщтыгъэх, ямыщык Іагъэми, ыцІэ къаІозэ, еджэщтыгъэх.

Мафэ горэм щэджэгъуашхэ ашІызэ, «Нэфым» ипрограммэ зезыщэрэ Кушъу Светэ сабыйхэм къариГуагъ: «Непэ Сафыет шІухьафтынышхо къыфашІыгъ, ар AР-м изаслуженнэ артист хъугъэ». Чэф макъэмрэ Іэгутео макъэмрэ шхапІэр зэтырачыгъ. Ыужырэ мафэм еджэп Э музей горэм тыщыГэу жъы дэдэу, тыжьыным хэшІыкІыгъэу, дышъэ тегъэчъыхьагъэу пачъыхьэ танджыр щытлъэгъугъ. Сафыет тызэрэфэгушІорэм фэшІ ар щыгъэу сурэт къытетхыгъ, танджыр дэгьоу къекІущтыгъ. Сафыет Заур ижъырэ адыгэ мэкъамэ-хэр къегъэущыжьых.

Адыгэ къэшъо псынкІэхэр къашІыхэ зыхъукІэ, цІыфэу къяплъыхэрэм яІэгутео макъэрэ ячэф мэкъэшхорэ залым чІизыгъэмэ, Заур къамылым

• Адыгэ

Хэтхыгъэ сэнэхьатым

тыфэшъыпкъ кІогъэ зэошхохэми ахэлэжьагъ. ЯтІо- хыгъ. Джы ышнахыыжээу Кими ежьынэрэу хьылъэу къызауІэми госпиталым бэрэ чІэльыгъэп. Топыщэ къутафэхэр къыхэпхыжьынхэкІэ щынагьоў зэрэщытым къыхэкІэу зэрэхэлъхэу дзэ къулыкъум къыхагъэкІыжьи БжыхьэкъоякІэм къэкІожьыгъ. Къызэрэк Іожьыгъэм тетэу 1943-рэ ильэсым кІэлэегьаджэу БжыхьэкьоекІэ

еджапІэм Іухьагъ. КІэлэегъаджэу, завучэу, директорэу 1954-рэ илъэсым нэс Іоф ышІагъ. А илъэсым Тэхъутэмыкъое районым гъэсэныгъэмкІэ иотдел иинспекторэу аштагъ. Нэужым аспирантурэр къыухи, тарихъымкІэ шІэныгъэлэжь хъугъэ.

Краснодар культурэм иинститутэу дэтым тарихъымкІэ кІэлэегъэджэ шъхьа Гэу, кафедрэм ипащэу, доцентэу, деканэу Іоф щишІагъ, 1991-рэ илъэсым нэс дахэу ыцІэ аригъаІоу наукэм фэлэжьагъ.

Заом бгъэхалъхьэу къыщихьыгъэхэм ямызакъоу «Отличник народного просвещения», «Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ» -оашеатафиан дехеПпат еПрифанстрониры шагъэх. Щытхъу тхылъ 50-м ехъу Рэ-

щыдэ къыратыгъ. медеІшидеє фоІ имызакъоу тхылъ пчъагъи ытхыгъ: «Тэхъутэмыкъое районыр Хэгъэгу зэошхом иилъэсхэм» ыІоу текІоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 50 зэрэхъурэм ипэгъокІзу апэрэ, нэужым ятІонэрэ частыри ытхыгъэх. «Создание промышленности в Адыгее», «Аулъэ Малыч», «Особенности адыгейского этикета», «Адыгэ зэфыщытыкІэ-зэдэпсэукІэ хабзэхэр» зыфиІохэрэр къыдигъэкІыгъэх.

Мамырныгъэм и Лигэ икъутамэу районым щыІэм

пкІэ хэмыльэу ильэс 19 итхьамэтагь. Шъэо Рэщыдэ егъэджэным, пІуныгъэм, наукэм илъэс 60-м ехъурэ афэлэжьагъ.

Рэщыдэ иапэрэ шъхьэгъусэу КІырмыт — Шъэо Рабихьат Тэтэршъао ыпхъуми Мыекъопэ кІэлэегъэджэ еджапІэр къыухи, ублэпІэ классхэм арысхэри нахыжжээри хьисапымкІэ ригъаджэхэу Бжыхьэкъоек Іэ еджап Іэм илъэс 51-рэ Іоф щишІагъ. Щытхъуби къыхьыгь, цІыф гьэсэгьаби ригьэджагьэхэм къахэк Іыгъ.

Рэщыдэрэ Рабихьатрэ рагъэджагъэмэ ащышых шІэныгъэлэжьхэу БжьэшІо зэшыхэу Щамсудинрэ Нурдинрэ, мэкъумэщышІэ Іазэу БжьэшІо Мухьарбый Лениным иорден къылэжьыгъ, «Краснодарстроим» и Іофыш І эу БжьэшІо Батырбый, ащи Лениным иорден къыфагъэшъошагъ.

Ахэм якІалэу Казбек ишъхьэгъусэу Тэмарэ Мыекъопэ пединститутыр къыухи Йнэм дэт гурыт еджап Гэу N 25-м илъэс 27-м ехъурэ щылэжьагъ. Казбеки ильэс заулэрэ пчыхьэ еджапІэм Іоф щишІагъэу фэшъхьаф сэнэхьат къыхихыажелетын ид

Рэщыдэ ятІонэрэ шъхьэгъусэу иІэгъэ Шъэо Таисие урысыбзэмкІэ ригъаджэхэу БжыхьэкъоекІэ, Яблоновскэ, Инэм гурыт еджапІзу N 2-м ыльэкІ къымыгъанэу, ищытхъу аригъаІоу илъэс 43-рэ Іоф ащишІагь. Ригъэджагъэхэм летчиккосмонавту Анатолий Березовоири ашыш.

Хьанашхьо ыкъоу Къырмызэ ишъхьэгъусэу Саррэ Усть-Лабинскэ кІэлэегъэджэ еджап Тэр къыухи Инэм дэт гурыт еджапІзу N 6-м ублэпІз классхэр ильэс 43-рэ щыригъэджагъэх. Ригъэджагъэхэм бэрэ дахэкІэ агу къэкІыжьы.

Шъэо Рэщыдэ ышнахыыкІзу Шъэо Мэдинэ Краснодар дэт кІэлэегъэджэ институтым тарихъымкІэ ифакультет къыухи БжыхьэкъоекІэ еджапІэми, псэупІэу «Новый Сад» зыфиІорэм дэт еджап Іэми директорэу Іоф ащиш Іагъ, Инэм гурыт еджап Ізу N 6-м щыригъзджагъэх. ЗэкІэмкІи илъэс 25-рэ исэнэхьат фэлэжьагъ. Рэщыдэ ышнахьыкІэу Исмахьилэ ишъхьэгъусэу Шъэо Сарыет Мыекъопэ кІэлэегъэджэ училищэу Андырхъое Хъусенэ ыцІэ зыхьырэр

диплом плъыжькІэ къыухи, Щынджые гурыт еджапІэм 1961 — 1963рэ илъэсхэм, нэужым Яблоновскэ гурыт еджапІэхэу N 5-м, N 15-м ащылэжьагъ. Мыекъопэ кІэлэегъэджэ институтыр къыухыжьи, ублэпІэ классхэм илъэс 34-рэ Іоф ащишІагъ. Ригъэджагъэхэм цІыф гъэсэгъаби, цІэрыІуаби къахэкІыгъ. Ахэм ащыщ Хьащыр Аслъан Азмэт ыкъор -Адыгэ Республикэм илІыкІоу Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэІукІэ Феде-

рациемкІэ и Совет хэтыр.

Шъэо Сар Махьмудэ

ыпхъу.

Сарыет политехническэ колледжэу N 12-у Яблоновскэм дэтым аужырэ ильэс 12-м альытэу, агьашІоу, дахэкІэ игугъу ашІэу щыригъэджагъэх. Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ наукэмрэкІэ и Министерствэ Щытхъу тхылъ къыфигъэшъошагъ. ЕджапІэхэми колледжыми ильэс 46-рэ ащылэжьагъ.

Рэщыдэ ышыхэм анахыык Гэу Мыхьамолэ ишъхьэгъусэу Шъэо Марыет Мыекъопэ кІэлэегъэджэ училищыр къыухи Шэбэнэхьэблэ гурыт еджапІэми, Тэхъутэмыкьое районымкІэ къутырэу Ново-Могилев дэт ублэп Іэ еджапІэми илъэси 8 Іоф ащишІагъ.

ТикІэлэегъэджэ династие джыри лъызыгъэкІуатэрэр Шъэо Исмахьилэрэ Сарыетрэ апхьоу Мамый Разыет ары. Мыекъопэ кІэлэегъэджэ училищыри Адыгэ къэралыгъо университетыри къыухыгъэх, Яблоновскэ ублэп Іэ еджапІзу N 26-м щылэжьагъ, нэужым гурыт еджапІэу N 5-м зыхэтхэм агурыІоу, кІэлэцІыкІухэми шІу къалъэгъоу ильэс 18 хъугьэу Іоф щешІэ. УблэпІэ классхэм яметодобъединение ипащ.

Шъэо Хьанашхъо ышхэм яунагъо-

Шъэо Таисия Александр ыпхъу.

мэ къарыкІыгъэ кІэлэегъаджэхэм джы сакъытегущыІэщт. Хьанашхьо ышнахьыжъэу Ибрахьимэ иунагъо къикІыгъэ нэбгыритІум тилІакъо къагъэбаигъ. Ахэр ыкъоў Чэримэрэ ащ ишъхьэгъусэу Тэмарэрэ. ТІуми Козэт гурыт еджапІэр къагъэдахэу, зыхэтхэм уасэ къафашІзу Іоф щашІ́з.

Шъэо Сахьидэ (щыІэжьэп) ыкъоу Хьаджумарэ Усть-Лабинскэ кІэлэегъэджэ еджапІэр къыухи, Щынджые гурыт еджапІэм ублэпІэ классхэр щыригъаджэзэ, институтыр (хьисапымкІэ ифакультет) къыухыжьыгъ. Инэм гурыт еджапІзу N 6-м ильэс 27-рэ щыригъэджагъэх. Ари дунаим ехыжьыгъ. ТилІакъо кІэлэегъэджэ 12-у къыхэкІыгъэхэм Іоф зэрашІэгъэ илъэс пчъагъэр зэхэбгъэхъожьымэ, лІэшІэгъуитф имы-

Шъэо Разыет Исмахьилэ ыпхъу.

Рагъэджагъэхэм шІэныгъэлэжьхэри, кІэлэегъаджэхэри, врачхэри, мэкъумэщышІэ цІэрыІохэри къахэкІыгъэх. Ари тэркІэ гуапэ ыкІи ахэм тарэгушхо. Тщыщ кІэлэегъаджэхэм янахьыбэм Адыгэ кІэлэегъэджэ училищэу Андырхьое Хъусен ыцІэ зыхьырэр къаухыгъ. Ахэр Шъэо Рэщыд, Шъэо Рабихьат, Шъэо Сарыет, Шъэо Марыет, Шъэо Разыет. ТиеджэпІэ льапІэ джыри илъэсыбэрэ гъэхъэгъэшІухэр ышІэў кІэлэегъаджэхэу къычІэкІыхэрэм ищытхъу лъагэу аГэтэу щыГэнэу фэтэГо.

ШЪЭО Сарыет. КІэлэегъэджэ ІофшІэным иветеран.

Шъэо Рэщыд Хьанашхъо ыкъу.

— 2010-рэ илъэсэу кІорэр пІуныгъэегъэджэн-гъэсэныгъэ сэнэхьат зиІэхэм, кІэлэегъаджэхэм я ИлъэскІэ тикъэралыгъо щалъытагъ. Ащ ехьылІагъзу сэри а сэнэхьат шІагъом фэшъыпкъэгъэ тидинастие щыщхэм Іоф зэрашІэгъэ илъэс пчъагъэр зэхэбгъэхъожьымэ 430-рэ фэдиз зэрэхъурэр цІыфхэм ашІэмэ сшІоигьоу, апэрэу сикІэсэ гъэ-зетэу «Адыгэ макъэм» сыкъэтхэ.

Тэхъутэмыкъое районым ичылэ цІыкІоў БжыхьэктоякІэм ктыщыхтугъэхэ ыкІи щыпсэугъэхэ зэшищэу Шъэо Хьанашхъу, Ибрахьим, Сахьид аІоу яунагъохэм кІэлэегъэджэ 12 къарыкІыгъ. Шъэо Хьанашхъо иунагъо изакьоу кІэлэегъэджэ нэбгыри 9 къикІыгъ. Илъэс 320-рэ фэдиз кІэлэегъэджэ сэнэхьатым ахэм ратыгъ. АкІуачІи, яакъыли, яшІэныгъи шъхьамысхэу лэжьагъэх.

Хьанашхъо ыкъомэ анахьыжъэу Шьэо Рэщыдэ Тэхъутэмыкъое районым имызакьоу, зэрэадыгэ шьольырэуи, Краснодарскэ краими ащызэлъашІэ.

Рэщыдэ Мыекъуапэ кІэлэегъэджэ еджапІэр къыщиухи БжыхьэкьоекІэ еджапІэм Іоф щишІэзэ, дзэ къулыкъум дащыгъ. Тихоокеанскэ флотым хэтэу Хэгъэгу зэошхор къежьагъ. Нэмыц техакІохэр 1941-рэ ильэсым Москва къызекІухэм яльэІуи, зэо пхъашэ зыщыкІорэ чІыпІэмэ ащыщ заригъэщэгъагъ. Апэу къауІи загъэхъужьым ыуж Къыблэ фронтым, Сталинград дэжь ащы-

Шъэо Марыет Исмахьилэ ыпхъу.

зэкъошныгъэм игъогухэмкіэ

Адыгэ къэралыгъо университетым илъэпкъ ансамблэу «Нартыр» Тыркуем кlуагъэу концертхэр къыщетых, тиреспубликэрэ Тыркуемрэ яапшъэрэ еджапІэхэм язэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэмкІэ зэзэгъыныгъэхэр зэдашіыщтых. Адыгэу іэкіыб хэгъэгум исхэм аіукіэхэзэ, зэкъошныгъэр агъэпытэщт.

«Нартым» игъусэх орэдыІо ныбжыкІэхэу Къатмэс Руслъанрэ Тыгъужь Маринэрэ. Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ купым ипащэу Тыркуем щыІ, апшъэрэ еджа--ы піэхэм зэпхыныгъэхэр адэшІыгъэнхэм пылъэу хэбзэ къулыкъушІэхэм аІокІэ.

Ансамблэу «Нартым» ихудожественннэ пащэу, АР-м культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу Ша-

гудж Казбек тызэрэщигъэгъозагъэу, лъэпкъ къашъохэу «ЗэфакІор», «Зыгъэльатэр», «Ислъамыер», «Хьакулащэр», нэмыкІхэри тистудентхэм дахэу къашІых. ХьакІэмыз Рэщыдэ, Бжьэц Бэлэ, Цужъ Суандэ, Хьакъунэ Руслъан, Тхьабысым Къэплъан, Къудайнэт Рустам, Кушъу Марыет, Нэшъу Нэфсэт, нэмыкІхэри дахэу къэшъох.

Концертхэм ауж адыгэ джэгухэр зэхащэхэзэ ашІыщт.

«Нартым» икъэшъуакІохэу ХьакІэмыз Рэщыд, Бжьэц Бэл, Цужъ Суанд, Хьакъунэ Руслъан.

КЪОДЖЭ СПОРТЫМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

пелыуаных

Джамбэчые ныбжьыкІэхэр

Урысыем и Къыблэ шъолъыр атлетикэ онтэгъумкІэ изэнэкъокъухэу Анэпэ районым ипсэупіэу Цукъо щыкІуагъэмэ УелІыкъо СултІан кг 62-рэ къэзыщэчырэмэ якуп апэрэ чіыпіэр къащыдихыгъ. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ар щеджэ, Чэмбэхъу Анзор иапэрэ тренер-кІэлэегъадж, джырэ уахътэ РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыдэ егъасэ.

Джамбэчые сыкъыщыхъугъ, къуаджэм сыдэсызэ спортым сыпыльыгь, — къеГуатэ УелІыкьо СултІан. — Тренер-кІэлэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор ымакъэ Іэтыгъэу загъорэ къыддэгущыІэ зыхъукІэ, атлетикэ онтэгъур къызэрэхэсхыгъэм фэшІ сыкІэгъожьэуи уахътэ къысэкІущтыгъ. Хьау, тренерыр згъэмысэщтыгъэп. Нэмык I спорт лъэпкъ къыхэсхыгъэмэ нахышІукІэ слъытэщтыгъ.

- Къуаджэм удэсэу футбол, волейбол, баскетбол уемышІэщтыгьэу пІорэп ныІа?

Теннисыр къахэгъэхъожьи, сикІэсэ спорт лъэпкъхэр къыхэбгъэщыгъэхэу слъытэщт. КІэлэеджакІор зыдэшъхьахыжьэу зыфежьэкІэ спортым нэмыкІхэми ягупшысэщт. Сэ музыкант сызэрэмыхъущтыр тренерым занкІзу къысиІоуи къыхэкІыгъ.

Атлетикэ онтэгъур зэкІэми къыхахырэп. Штангэр «бгъэныбджэгъуным» фэшІ зы мафэм гъучІ тонн 15 – 20 фэдиз укІэІэн фае.

 ПкІантІэ къыомыхэу щыІэныгъэм текІоныгъэ къыщыдэпхын зэрэмылъэк Іыщтыр тренерым тшІошъ ыгъэхъугъагъ. Я 5 — 6-рэ классхэм сащеджэзэ, атлетикэ онтэгъум зыфэзгъасэу езгъэжьэгъагъ. Псы чъэрым фэдэу уахътэр псынкІ у макІо. Зэфэхьысыжьхэу

сшІыхэрэр зэсэгъапшэхэшъ, гъогу тэрэз сытетэу синыбджэгъухэми къы-

> Султ Іан, Джамбэчые щыщ кІалэхэм

тагъэгушІуагъ. Джымыкъо Айдэмыри, Бысыдж Тимури, ДышъэкІ Ахьмэди Адыгеим икомандэ очко макІэп къыфа-

– Къыблэ шъолъырым испартакиадэ Бысыдж Тимур ящэнэрэ чІыпІэр къыщыдихыгъ, Адыгэ къэралыгъо университетым ар щеджэ. ДышъэкІ Ахьмэд яплІэнэрэ хъугъэ. Спартакиадэм ыуж хъулъфыгъэмэ язэнэкъокъухэм тахэлэжьагъ. ДжыаеІпыР еденешк анмедйА одуным къыдихыгъ, тыжьын медалым ар пэчыжьагъэп. Сэ апэрэ чІыпІэр къызэрэсфагъэшъошагъэр сизакъоу зыфэслъэгъужьырэп. Тхьаегъэпсэух ситренерхэр, ныбджэгъухэр. Ахэр къызэрэзготыхэм кІуачІэ къысхилъхьэщтыгъ.

Къыблэ шъолъырым апэрэ чІыпІэр къызэрэщыдэпхыгъэм дакІоу, Урысыем спортымкІэ имастер ишапкъэжьыгъэх. СпортымкІэ

мастер узыхъукІэ шапхъэхэр къэбгъэшъыпкъэжьынхэ dae — ap къыздэхъугъэшъ, къыхэс--оал еалых гум тэрэзэу сырыкІоу

лъытэ.

- Джамбэчые ныбджэгъухэр шысиГэх. Къуаджэм сыкІуагьэу гурыт еджапІэм тутын кІэлэеджакІохэр щешьохэу зыми къысиІуагъэп. КІэпым тытегущыІэнэу...

Тутыныр, кІэпыр Джамбэчые икІэлэеджакІомэ яджыбэ илъэу сырихыылІагъэп. Чэмбэхъу Анзор апэ зэритэу тутыныр къэпштагъэу къыпфидэщтэп.

ЕджапІэр къызаухыкІэ кІалэхэр гьогу пхэндж темыхьанхэм фэшІ джамбэчыемэ опыт хэхыгъэ яІэу спортым пылъхэм къаІоу зэхэсэхы.

Къуаджэм дэс тренерхэмрэ къалэм щыпсэурэ тренер-кІэлэегъаджэхэмрэ язэпхыныгъэхэр агъэпытэх. Чэмбэхъу Анзоррэ РСФСР-м изаслужения тренерзу Хъуажъ Мэджыдэрэ илъэсыбэ хъугъэу Іоф зэдашІэ. Тэ тыкІэлэцІыкІугъ ахэр къытлъыплъэхэу

хъэхэр къэбгъэшъып- зыфежьэхэм. Хъуажъ Мэджыдэ тятэм фэдгъадэу къытшъхьащыт. Адыгагъэм, адыгабзэм ягъэлъэ--ест естеІльнах имехІмымен неІп бархэр къытфеГуатэх.

- СултІан, емыкІу умышІ, ау майкэу пщыгъым укъытегущыІэ сшІоигъу.

Адыгэ быракъым къыхэлыдыкІырэ жьогьо 12-р, щэбзищыр майкэм тешІыхьагъэх, слъэкъуацІи, къуаджэу сызыщыщыри тетхагъэх. Адыгэ быракъым имэфэкІ Мыекъуапэ бэмышІэу зэрэщыкІуагъэм тигъэгушІуагъ. Лъэпкъыр зэфэзыщэрэ, зэкъошныгъэр зыгъэпытэрэ зэхахьэхэр тищыкІа-

— Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ущеджэ, атлетикэ онтэгьумкІэ спортым имастер ухъугъ. Сэнэхьатэу къыхэпхыгъэмрэ спортымрэ зэдештэха? Уахътэр пфекъуа?

Уахътэр пфимыкъумэ нахьышІу. Зыгорэм ульыкІон, ульыбэнэн фае. Спортыр сикІас, спортым сепІу. Университетыр щыІэныгъэм нахь куоу ухэзыщэрэмэ ащыщ. Сафэраз ситренерхэм, кІэлэегъаджэхэм, сиІахьылхэм. Мурадэу сиІэм сыфэкІоным пае гугъэр чІэсы-

- УигухэлъышІухэр къыбдэхъунхэу пфэсэІо. Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Къыблэ шъольырым ичемпионэу УелІыкъо СултІан.

МэфэкІым зэдешІэщтых

КІэлэцІыкІу футбол командэмэ язэнэкъокъоу «Шъо Іэгуау» зыфиlорэр АР-м щэкlo. Аныбжьхэм ялъытыгъэу ахэр купищэу гощыгъэх. Адыгеим физкультурэмкіэ ыкіи спортымкіэ и Комитет зэіукіэгъухэм кіэщакіо афэхъугъ.

ильэсхэм къэхъугъэхэм якуп хэтых. Финалым Адыгэкъалэрэ Кощхьаблэрэ якомандэхэр хэфагъэх. 1997 — 98-рэ илъэсхэм къэхъугъэхэри зызэдешІэхэм, Адыгэкъалэрэ Кощхьаблэрэ яфутболистхэр финалым хэхьагъэх. АнахыкІэхэр жъоныгъуакІэм и 25-м зэдешІэщтых.

Зэнэкъокъухэм ясудья шъхьа Гэу Пэнэшъу Мыхьамодэ къызэрэти-Іуагъэу, ящэнэрэ чІыпІэхэм Тэхъу-

Анахыжъхэр 1995 — 1996-рэ тэмыкъое, Мыекъопэ, Шэуджэн районхэм якомандэхэр афэбэнагъэх. Тыгъуасэ тэхъутэмыкъуаехэр Мыекъопэ районым 2:1-у текІохи, ящэнэрэ чІыпІэр къыдахыгъ. НанеждуеШ уехтех пуяк мехажыах районымрэ Тэхъутэмыкъое районымрэ зызэдешІэхэм 3:2-у Шэуджэн районым икомандэ текІуагъ, -елеі жана фенеция цІыкІухэм я Дунэе мафэ тефэу кІ ух ешІэгъухэр зэхащэщтых.

НэкІубгьом итхэр зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм

я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэ-хэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэкІыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

тырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 6156 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1410

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

ФУТБОЛ. КРАСНОДАР КРАИМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ Апэ итхэм ащыщ

Краснодар краим футболымкіэ изэіухыгъэ зэнэкъокъухэу апшъэрэ купым щыкіохэрэм мыекъопэ «Зэкъошныгъ — 2»-р ахэлажьэ. Тренер шъхьаіэу Шыумэфэ Рэмэзанэ зипэщэ командэр апэ итхэм ащыщ. «Зэкъошныгъ-2» — «Кубань-2» Краснодар — 1:0.

Жъоныгъуакіэм и 15-м мыекъопэ стадионэу «Юностым» щызэдешіагъэх. Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: Р. Къул — пенальтикіэ.

«Зэкъошныгъ-2»-р хьакІэмэ

анахь дэгъоу ешІагъ. Такълый Руслъан, Щыко Руслъан, Датхъужь Адамэ, Мыкъо Муратэ, Владимир Можиныр, Къулэ Руслъан уащытхъунэу ешІапІэм зыкъыщагъэлъэгъуагъ.

«Труд» Тихорецк, «Динамо» Новокубанск, «Зэкъошныгъ-2» _Мыекъуапэ очко пчъагъэу рагъэкъугъэр зэфэдизы — 10. Командэ пэпчъ ешІэгъуи 5 иІагъ. Тифутболистмэ язичэзыу зэІукІэгъу шэмбэтым Краснодар щыкІощт. Республикэм икомандэ шъхьа Гэу «Зэкъошныгъэм» аштэщтхэр къыхэхыгъэнхэм, кІэлакІэмэ пэшІорыгъэшъэу Іоф адэшІэгъэным фэшІ «Зэкъошныгъ-2»-м ипащэхэм литерыль гъзнафагъзхэр яІэх.